

Eriaruanne

**AKV-ELi energiarahastu
toetus taastuenergiele
Ida-Aafrikas**EUROOPA
KONTROLLIKODA

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel +352 4398-1

E-post: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2015

Trükis	ISBN 978-92-872-3084-3	ISSN 1831-0818	doi:10.2865/856900	QJ-AB-15-014-ET-C
PDF	ISBN 978-92-872-3030-0	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/248952	QJ-AB-15-014-ET-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3089-8	ISSN 1977-5652	doi:10.2865/895802	QJ-AB-15-014-ET-E

© Euroopa Liit, 2015

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

1. foto kasutamiseks või reprodutseerimiseks tuleb taotleda luba otse autoriõiguste valdajalt.

Printed in Luxembourg

Eriaruanne

AKV-ELi energiarahastu toetus taastuenergiale Ida-Aafrikas

(vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõike 4
teisele lõigule)

Kontrollikoja eriaruannetes esitatakse konkreetseid eelarvevaldkondi või juhtimisega seotud teemasid hõlmavate tulemus- ja vastavusauditite tulemused. Auditite valiku ja ülesehituse juures on kontrollikoja eesmärgiks maksimeerida nende mõju. Seejuures võetakse arvesse tulemuslikkuse ja vastavuse riske, konkreetse valdkonna tulude ja kulude suurust, tulevasi arengusuundi ning poliitilist ja avalikku huvi.

Käesoleva tulemusauditi viis läbi välisabi kuluvaldkondade eest vastutav III auditikoda, mille eesistuja on kontrollikoja liige Karel Pinxten. Auditit juhtis kontrollikoja liige Klaus-Heiner Lehne, teda toetasid kabinetiülem Michael Weiss, üksuse juhataja Gérald Locatelli, auditirühma juht Thierry Cozier, juhtivaudiitorid Ruurd De Jong, Myriam Cazzaniga ja Joao Nuno Coelho dos Santos ning vanemaudiitor Jean-Louis De Neve.

Punkt

Mõisted ja lühendid

I–VII **Kokkuvõte**

1–9 **Sissejuhatus**

1-2 **Juurdepääs energiateenustele on keskseks teguriks arengueesmärkide saavutamisel**

3–9 **AKV-ELi energiarahastu loodi selleks, et saavutada kohapeal kiireid tulemusi**

10-11 **Auditi ulatus ja lähenemisviis**

12–40 **Tähelepanekud**

12–19 **Komisjon seadis energiarahastu toetusele asjakohased prioriteedid, kuid kontrollitud projektidest veerandi puhul leiti olulisi puudusi nende kavandamisel**

13-14 **Valikuprotsessi kaudu toetati projekte, mis vastasid energiarahastu prioriteetidele**

15–19 **Neljandik kontrollitud projekte said toetust vaatamata sellele, et hindamise käigus oli leitud olulisi puudusi nende kavandamisel**

20–31 **Komisjon ei teinud kõikide projektide üle asjakohast järelevalvet**

21–25 **Rakenduspartnerite aruannete kvaliteet oli ebahühtlane**

26–31 **Komisjon ei võtnud asjakohaseid ja õigeaegseid meetmeid, kui mõne projekti rakendamisel esines tõsiseid probleeme**

32–40 **Suurem osa kontrollitud projektidest oli edukas ja nende jätkusuutlikkuse väljavaated olid head**

33–36 **Neljandik kontrollitud projektidest ei saavutanud enamikku eeldatud tulemustest**

37–40 **Pääaegu kõikide kontrollitud edukate projektide jätkusuutlikkuse väljavaated olid head**

41–44 **Järeldused ja soovitused**

I lisa. Kontrollitud projektid

II lisa. Hindamismetoodika

III lisa. EUEI PDF projektid ja 11. EAFi sihtvaldkonnad riikide kaupa

IV lisa. Kontrollitud projektide rakendusperiood, eesmärgid ja saavutused

V lisa. Kontrollitud projektide järelevalve

VI lisa. Kontrollitud projektide hindamine

Komisjoni vastus

Aastatuhande arengueesmärgid. Aastatuhande arengueesmärgid on kaheksa arengueesmärki, mis pandi paika 2000. aastal pärast ÜRO aastatuhande deklaratsiooni vastuvõtmist. Eesmärkide seas on muu hulgas äärmise vaesuse ja nälja kaotamine, üldise alghariduse saavutamine ja keskkonnasäästlikkuse tagamine. Eesmärkide saavutamisele 2015. aastaks kohustusid kaasa aitama kõik ÜRO liikmesriigid ning mitu rahvusvahelist organisatsiooni.

AKV. Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riigid

EAFid. Euroopa arengufondid

EAFid on peamiseks koostöövahendiks ELi arenguabi andmisel Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) riikidele ning ülemeremaade ja territooriumidele (ÜMT). 23. juunil Cotonous 20 aastaks sõlmitud partnerlusleping (Cotonou leping) moodustab ELi ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ning ülemeremaade ja territooriumide vaheliste suhete praeguse raamistiku. Leping on eelkõige suunatud vaesuse vähendamisele ja kaotamisele. 9. EAF hõlmab ajavahemikku 2000–2007 ning 10. EAF ajavahemikku 2008–2013.

EF. AKV-ELi energiarahastu

2005. aastal loodud rahastamisvahend, mille eesmärk on suurendada säästvate ja soodsa hinnaga energiateenuste kättesaadavust AKV riikide maapiirkondades ja linnalähedastes piirkondades elavate vaeste jaoks.

EF I. Esimene energiarahastu, mida rahastati 9. EAFi raames.

EF II. Teine energiarahastu, mida rahastati 10. EAFi raames.

EUEI. ELi vaesuse likvideerimise ja säästva arengu energeetikaalgatus

EUEI on komisjoni ja liikmesriikide ühine ettevõtmine, millega luuakse sünergia nende arengupoliitika ja tegevuste vahel. Algatuse eesmärk on aidata kaasa aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele, võimaldades vaestele usaldusväärse ja soodsa hinnaga juurdepääsu säästvatele energiale. See on ka osa ELi meetmetest seoses algatusega „Jätkusuutlik energia kõigile” (SE4All).

EUEI PDF. ELi energiaalgatuse partnerlusdialoogi vahend

EUEI PDF käivitati komisjoni ja kuue liikmesriigi (Austria, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome) poolt 2005. aastal, et parandada energiasektori juhtimist. Selleks aidatakse partnerriikidel töötada välja toimiv energiapoliitika ja -strateegiad.

GIZ. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (Saksamaa riiklik rahvusvahelise koostöö ühing)

kW. Kilovatt (võimsuse mõõtühik), üks kW võrdub 1000 vatti

OECD. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon

OECD ülesanne on edendada poliitikat, mis parandab inimeste majanduslikku ja sotsiaalset heaolu kogu maailmas.

Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat. Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadil on Euroopa Komisjonis järgnevad ülesanded:

- ELi arengupoliitika sõnastamine ning välisabi valdkonna poliitika määratlemine erinevates sektorites;
- EAFidest ja üldeelarvest rahastatavate välisabi vahendite mitmeaastane kavandamine koostöös Euroopa Liidu välis teenistusega;
- nimetatud vahendite rakendamine;
- ELi ja liikmesriikide vahelise koordineerimise edendamine arengukoostöö alal ning ELi esindamine väljaspool liitu nimetatud valdkonnas.

ROM. tulemustele suunatud järelevalve

ROM-süsteem loodi rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi poolt 2000. aastal. See põhineb väliskspertide tehtavatel lühikestel, keskendatud paikvaatlustel. Süsteem kasutab struktureeritud ja ühtlustatud metoodikat, et hinnata projektide tulemuslikkust viie kriteeriumi abil: asjakohasus, tõhusus, mõjus, potentsiaalne mõju ja tõenäoline jätkusuutlikkus.

SE4All. algatus „Säästev energia kõigi jaoks“

Algatuse käivitas ÜRO peasekretär 2011. aastal. Algatusel on kolm omavahel seotud eesmärki, mis tuleks saavutada aastaks 2030: i) tagada kõigile juurdepääs kaasaegsetele energiateenustele, ii) kahekordistada energiatõhusus kõigil tasanditel ja iii) kahekordistada taastuenergia osakaal ülemaailmses energiaallikate jaotuses.

SMART. konkreetne, mõõdetav, saavutatav, realistlik ja tähtajaline (*Specific, Measurable, Achievable, Realistic and Time-bound*)

VVO. valitsusväline organisatsioon

WSSD. säästva arengu tippkohtumine

Johannesburgis 2002. aastal peetud säästva arengu tippkohtumisel kinnitati rahvusvahelise tegevuskava keskseks suunaks säästev areng.

Valitsused kinnitasid ja leppisid kokku mitmesugused eesmärgid ja kohustused. Eelkõige kutsuti säästva arengu tippkohtumisel üles suurendama taastuenergia kasutamist.

ÜRO. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

I

2002. aastal Johannesburgis peetud maailma säästva arengu tippkohtumisel ja muude rahvusvaheliste arengualaste arutelude käigus toodi esile, et arengueesmärkide täitmisel on võtmeküsimuseks juurdepääs energiateenustele. 2004. aastal puudus kahel miljardil peamiselt arengumaade maal ja linnalähedastes piirkondades elaval inimesel piisav juurdepääs vajalikele, soodsa hinnaga ja säästvatele energiateenustele.

II

Juunis 2005 kiitis AKV-ELi ministrite nõukogu heaks AKV-ELi energiarahastu (EF), et edendada vaeste juurdepääsu kaasaegsetele energiateenustele. Erilist tähelepanu pöörditi Sahara-tagusele Aafrikale ja taastuenergiale. Ajavahemikuks 2006–2013 eraldati energiarahastule 9. ja 10. EAFi raames 475 miljonit eurot, millest suurem osa oli ette nähtud toetusteks projektikonkursi abil valitud projektidele. Kontrollikoja auditi alguse ajaks oli esimese kahe projektikonkursi raames eraldatud kokku 268,2 miljonit eurot, millest 106 miljonit suunati projektidele Ida-Aafrikas, kus elektrile juurdepääsu omava elanikkonna osakaal on kogu Aafrika väikseim.

III

Kontrollikoda leidis, et komisjon oli enamasti edukas, kuid oleks saanud energiarahastut paremini kasutada, et parandada Ida-Aafrika vaeste juurdepääsu taastuenergiale.

IV

Komisjon eraldas taastuenergia toetust projektidele, mille prioriteedid olid hästi valitud. Valikuprotsess ei olnud aga piisavalt range, mistõttu sai neljandik kontrollitud projektidest toetust, kuigi nende kavandamisel oli leitud olulisi puudusi.

V

Komisjon ei teinud kõikide projektide üle asjakohast järelevalvet. Rakenduspartnerite esitatud aruannete kvaliteet oli ebaühtlane ning komisjon ei nõudnud neilt aruandekohustusest kinnipidamist. Mõne projekti puhul ei kasutanud komisjon piisavalt projektide kohapealseid külastusi ega tulemustele suunatud järelevalvearuandeid, et täiendada rakenduspartneritelt saadud teavet, eelkõige juhtudel, kui oli teada, et projektidega seoses võib esineda tõsiseid probleeme. Mõne projekti puhul, kus esines tõsiseid rakendamisprobleeme, ei võtnud komisjon õigeaegselt asjakohaseid meetmeid.

VI

Suurem osa kontrollitud projektidest oli edukas ning need on tõenäoliselt ka jätkusuutlikud, kui kavandatud vajalikud meetmed rakendatakse ja olukord ei muutu oluliselt halvemaks. Veerand kontrollitud projektidest ei täitnud suuremat osa eeldatud tulemustest. Peamiselt olid põhjuseks puudused kavandamisel, millega ei tegeldud, ning komisjonipoolne puudulik järelevalve.

VII

Kontrollikoda esitab soovitusi projektide rangemaks valimiseks, nende järelevalve parandamiseks ning jätkusuutlikkuse väljavaadete suurendamiseks.

Juurdepääs energiateenustele on keskseks teguriks arengueesmärkide saavutamisel

01

2004. aastal puudus peamiselt arengumaades maal ja linnalähedastes piirkondades elaval kahel miljardil inimesel piisav juurdepääs vajalikele, soodsa hinnaga ja säästvatele energiateenustele¹. Eelkõige on energiateenuste juurdepääsu parandamisel probleemiks rahvusvahelise turu ebastabiilsed kütusehinnad, suurenev energiatarbimine arengumaades ja siirderiikides, ning kliimamuutus.

02

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) liikmesriigid vähendavad oma sõltuvust tõusvatest energiahindadest, samas kui suurema osa arengumaade puhul hinnatundlikkus aina suureneb, sest investeerimiskliima on ebaatraktiivne ning protsesside tõhusus väike². 2002. aastal Johannesburgis peetud maailma säästva arengu tippkohtumisel ja muude rahvusvaheliste arengualaste arutelude käigus toodi esile seosed soodsa hinnaga ja säästvatele energiateenustele juurdepääsu puudumise ning suurema osa arengueesmärkide täitmisel saavutatud väikese edu vahel.

- 1 KOM(2004) 711 (lõplik), 26. oktoober 2004, „Eli energiaalgatuse edasise arendamine ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide energiasuurenduse rajamise kord”, lk 2.
- 2 Arengumaad kasutavad ühe toodanguühiku kohta keskmiselt kaks korda nii palju naftaekvivalenti kui OECD riigid (KOM(2004) 711).

1. foto

© The Visible Earth, NASA.

Õine vaade Euroopale ja Aafrikale

AKV-ELi energiarahastu loodi selleks, et saavutada kohapeal kiireid tulemusi

03

Maailma säästva arengu tippkohtumise kontekstis ühendasid komisjon ja ELi liikmesriigid jõud, et luua ELi vaesuse likvideerimise ja säästva arengu energeetikaalgatus (EUEI). Selle eesmärk on aidata kaasa aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele, võimaldades sotsiaal-majanduslikult kehvemate piirkondade vaestele juurdepääs piisavatele, jätkusuutlikele ja soodsa hinnaga energiateenustele. EUEI käivitas dialoogi arengumaadega, et edendada energiaspektori reformi, tehnosiiret ja investeringuid ning toetada algatusi kliimamuutuse leevendamiseks.

04

Aastatel 2002 ja 2003 rõhutas komisjon vajadust rahastada arengumaade energiasektorit³. Vajadust tunnistasid ka liikmesriigid ja AKV riigid, kes tegid ettepaneku luua AKV-ELi energiarahastu (EF)⁴. Juunis 2005, pärast komisjoni ettepanekut⁵, kiitis AKV-ELi ministrite nõukogu heaks energiarahastu loomise **1. selgituses** esitatud põhiprintsiipide alusel.

- 3 KOM(2002) 408 (lõplik), 17. juuli 2002 „Energia-alane koostöö arengumaadega” ja KOM(2003) 829 (lõplik), 23. detsember 2003 „The World Summit on Sustainable Development one year on: implementing our commitments”.
- 4 Nairobi novembris 2003 peetud konverentsil „Energy for Africa” ja mais 2004 Gaborones peetud AKV-ELi ministrite nõukogul. Eeskujuks võeti AKV-ELi veerahastu. Veerahastu peamiseks eesmärgiks oli tagada vaestele juurdepääs puhtale joogiveele ja esmasele hügieeniinfrastruktuurile.
- 5 KOM(2004) 711.

1. selgitus

AKV-ELi energiarahastu põhiprintsiibid

Energia rahastu tegevus peaks:

- i) olema suunatud AKV riikidele, millel juba on usaldusväärne energiapoliitika (või mis tegelevad selle loomisega) ja kus kasutatakse head valitsemistava;
- ii) edendada isevastutust riiklikul tasandil (ja võimaluse korral ka piiriülesele), tagades ühtlustatuse vastava valdkondliku poliitika ja vaesuse vähendamise üldise strateegiaga;
- iii) võimaldama paindlikkust, et muuta võimalikuks kaasrahastamine liikmesriikidega, laenuasutustega ja era-sektori, riigiasutuste või kodanikuühendustega;
- iv) edendada innovatsiooni lahenduste leidmisel vaestele säästlike ja soodsate energiateenuste võimaldamiseks.

05

Energia-rahastu peamine eesmärk oli parandada maal ja linnalähedastes piirkondades elavate vaeste juurdepääsu kaasaegsetele energiateenustele, keskendudes eelkõige Sahara-tagusele Aafrikale. Rahastu abil püüti ka parandada energiaspektori juhtimist (ning ühtlasi muuta seda ka investoritele atraktiivsemaks), lihtsustada suuremahulisi investeringuid piiriülestes energiataristutes ning edendada taastuvate energiaallikate kasutamist ja energiatõhususealaseid meetmeid.

06

Perioodil 2006–2013 eraldati energia-rahastule 475 miljonit eurot: 220 miljonit eurot 9. EAFi raames rahastatud esimesele energiarahastule (EF I) ja 255 miljonit eurot 10. EAFi raames rahastatud teisele energiarahastule (EF II). Peaaegu 90% sellest eraldisest (415,7 miljonit eurot) kasutati toetuste eraldamiseks projektikonkursside abil valitud projektidele⁶. Ülejäänud osa kasutati selleks, et rahastada ELi energiaalgatuse partnerlusdialoogi vahendit (PDF)⁷, rahaliste vahendite koondamise mehhanismi, millest rahastatakse keskmise suurusega investeerimisprojekte⁸, Aafrika-ELi infrastruktuuripartnerlust⁹ ja muid tegevusi¹⁰.

07

Kontrollikoja auditi alguse ajaks juunis 2014 oli esimese kahe projektikonkursi raames eraldatud kokku 268,2 miljonit eurot 142 projektile: 169 miljonit eurot esimesest energiarahastust 74 projektile 2006. aasta mais käivitatud projektikonkursi raames ning 99,2 miljonit eurot teisest energia-rahastust 68 projektile 2009. aasta novembris käivitatud esimese projektikonkursi raames¹¹.

08

Ligi 85% kahe esimese projektikonkursi raames valitud projektidest olid seotud taastuvenergiaga, 12% hübriidallikatega (taastuvad energiaallikad ja fossiilkütus) ning 3% fossiilsete energiaallikatega. Peamiste tegevuste alusel on projektid jagatud järgmistesse kategooriatesse: võrguväline väikese-mahuline elektrienergia tootmine¹² (42%), elektrivõrkude ühendamine, elektri ülekanne ja jaotamine (42%), valitsemistava/suutlikkuse arendamine¹³ (9%), elektrienergia toiduvalmistamiseks ja muuks (7%).

09

Kokku eraldati Ida-Aafrikas 50 projektile 106 miljonit eurot. Selle piirkonna elanikel on Aafrikas kõige halvem juurdepääs elektrile (alla 20% elanikkonnast)¹⁴. Sama kehtib ka juurdepääsu osas toiduvalmistamisel kasutatavale muule kui tahkekütusele: see on olemas alla 10 protsendil elanikkonnast. Lääne- ja Kesk-Aafrika piirkondades on see näitaja 20% ning Lõuna-Aafrikas üle 40%¹⁵.

- 6 Projektikonkursside ei kasutata ainult energiarahastute puhul. Rohkem teavet on rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi veebisaidil <http://ec.europa.eu/europeaid/prag/>
- 7 ELi toetus (3,5 miljonit eurot) suunatakse delegatsioonilepingu kaudu ettevõttele Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), mis haldab ligi 16,5 miljoni euro suurust projekti. Ülejäänud toetus tuleb Austrialt, Madalmaadelt, Prantsusmaalt, Rootsilt, Saksamaalt ja Soomelt. Partnerlusdialoogi vahendi abil püütakse arendada institutsioonilist suutlikkust ning parandada võimalusi erainvesteeringuteks energiasektoris.
- 8 Kavandati oli eraldada kuni 40 miljonit eurot, eraldati aga 24,8 miljonit eurot kuuele projektile.
- 9 17 miljoni euro suurune eraldis riiklike võrkude piiriüleste ühenduste lihtsustamiseks.
- 10 Projektitaotluste hindamise, järelevalve, hindamise ja auditiga seotud nõustamine ja teenused ning ettenägematud kulud.
- 11 Viimased kaks projektikonkursi käivitati teise energiarahastu raames vastavalt märtsis ja oktoobris 2013 ning lõpetati detsembris 2014. 31 projektile eraldati toetust kokku 147,5 miljonit eurot.
- 12 Väga väike elektrienergiat tootev üksus, mis toidab jaotusvõrku, mis ei ole ühendatud peamisesse elektrivõrku.
- 13 Kõik muude kategooriate projektid hõlmavad suutlikkuse suurendamine komponente.
- 14 Aafrika teiste piirkondade elektrile juurdepääsu määr on vahemikus 34–44%. Vt aruannet Aafrika ja ELi vaheline energeetikapartnerlus 2011/2012 (<http://www.euei-pdf.org/support-to-the-africa-eu-energy-partnership-aeeep>).
- 15 Toiduvalmistamisel kasutatav kütus on enamasti petrooleum või balloonigaas, mida kasutatakse küttepuude ja puusöe asemel.

Auditi ulatus ja lähenemisviis

11

10

Kontrollikoda hindas seda, kas komisjon oli kasutanud energiarahastut edukalt, et parandada Ida-Aafrika vaeste juurdepääsu taastuenergiale. Audit keskendus kolmele põhiküsimusele:

- a) kas komisjon eraldas energiara-hastust toetust hästi kavandatud taastuenergia projektidele, millel olid hästi seatud prioriteedid?
- b) kas komisjon tegi projektide üle asjakohast järelevalvet?
- c) kas projektid saavutasid seatud eesmärgid?

11

Audit keskendus taastuenergiaprojektidele¹⁶, mida rahastati kahe esimese projektikonkursi raames kaheteistkümnemes Ida-Aafrika riigis¹⁷. Audit toimus ajavahemikus juuni 2014 kuni veebruar 2015 ning hõlmas järgmist:

- a) arengumaade energiasektoriga, EAFi koostööstrateegiaga ja energiarahastuga seotud ELi poliitika-dokumentide läbivaatamine;
- b) intervjuud rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi ametnike ja lepingupartnerite esindajatega;
- c) viies riigis (Keenia, Madagaskar, Mosambiik, Sambia ja Tansaania) ellu viidud 16 projekti läbivaatamine (vt *I lisa*)¹⁸. Valikukriteeriumid hõlmasid olulisust¹⁹ ja kõigi kasutatud tehnikate katvust ning rakendus- ja tegevuspartnerite tüüpe²⁰. Eesmärk oli hinnata nende projektide mõjusust ja seda tehti komisjoni tulemustele suunatud järelevalvesüsteemil põhineva meetodika abil asjakohaste kriteeriumide alusel (vt *II lisa*);

- d) auditikäigud Madagaskarile (13.–23. oktoober 2014) ning Sambiassa (3.–20. november), mis hõlmasid intervjuusid ELi delegatsioonide töötajatega, toetust saavate riikide riigiasutuste esindajatega ja rakenduspartneritega, ning kaheksa projekti kohapealset külastust.

- 16 Päikeseenergia, tuuleenergia, hüdroenergia ja biomass;
- 17 Nimetatud Ida-Aafrika riigid on: Burundi, Djibouti, Eritrea, Etiopia, Keenia, Madagaskar, Malawi, Mosambiik, Rwanda, Tansaania, Uganda ja Sambia.
- 18 Tähelepanekutes kasutatakse projektidele viidates nende numbreid ja lühinime, nagu näidatud lisades.
- 19 Energiarahastu toetus on minimaalselt 0,5 miljonit eurot.
- 20 Valitsusvälised organisatsioonid (VVOd), poolriiklikud ametiasutused ja erafirmad.

Komisjon seadis energiarahastu toetusele asjakohased prioriteedid, kuid kontrollitud projektidest veerandi puhul leiti olulisi puudusi nende kavandamisel

12

Kontrollikoda kontrollis, kas komisjon oli energiarahastu toetusele seadnud asjakohased prioriteedid ning kas rahastu toetus eraldati hästi kavandatud projektidele.

Valikuprotsessi kaudu toetati projekte, mis vastasid energiarahastu prioriteetidele

13

Projektikonkursside süsteem sisaldab läbipaistvat ja hästi dokumenteeritud valikuprotsessi (vt **2. selgitus**).

2. selgitus

Projektitaotluste valimine

Selleks, et tagada suur osalejate arv, läbipaistvus ja nõudlusel põhinev lähenemisviis, avaldatakse projektikonkurss ja taotlejatele mõeldud suunised kõigile kättesaadaval viisil. Suunised sisaldavad praktilisi juhiseid taotlejatele ning projektikonkursi eesmärgi ja prioriteete. Taotlejad peavad esitama projekti põhijooni kirjeldava kontseptsioonikirjelduse ning täieliku projektitaotluse, milles on esitatud kavandatud meetmed koos eelarve ja taotlejaid käsitleva üksikasjaliku teabega.

Projektikonkursi haldamist kontrollib hindamiskomitee²¹, mis vastutab projektitaotluste hindamise eest konkursisuunistes esitatud valiku- ja toetuse eraldamise kriteeriumide alusel.

Kontseptsioonikirjeldust ja täielikku projektitaotlust hindavad kaks inimest – enamikul juhtudest sõltumatu välishindaja ja vastava ELi delegatsiooni esindaja²². Hindamisel kasutatakse punktide andmise süsteemi ja standardseid hindamistabeleid, mille kriteeriumid hõlmavad projektide asjakohasuse, teostatavuse, mõjususe, jätkusuutlikkuse ja kulutasuvuse aspekte.

Kui kahe hindaja arvamused lähevad lahku, teeb hindamiskomitee lõpliku punktisumma saamiseks kolmanda hindamise.

Toetus määratakse kõige rohkem punkte saanud projektidele.

²¹ Energiarahastu raames esitatud projektitaotluste puhul kuuluvad komiteesse komisjoni esindajad (rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat, keskkonna peadirektoraat, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat, energeetika peadirektoraat) ja AKV sekretariaat.

²² Kui projekt hõlmab tegevusi mitmes riigis, hindavad seda väliskonsultant ning rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi vastava piirkondliku direktoraadi esindaja.

14

Esimesele kahele energiarahastu raames korraldatud projektikonkursile esitati 975 projektitaotlust, millest valiti rahastamiseks 142 projekti (15%). Projektide asjakohasuse osas tagasid valikukriteeriumid vastavuse energiarahastu ja kahe projektikonkursi prioriteetidele:

- a) kõigis 12-s auditiga hõlmatud Ida-Aafrika riigis oli olemas või loomisel riiklik energiapoliitika. 11 riigile eraldati toetust ka EUEI-PDFi (vt punkt 6) raames, et parandada institutsioonilist suutlikkust ja ärikeskkonda investeeringuteks energiasektorisse (vt III lisa)²³;
- b) prioriteetseks loeti projektid, mille puhul kasutati taastuvaid energiaallikaid. Nendele eraldati 85% toetustest (vt punkt 8);
- c) projektid olid suunatud kindlaks tehtud vajadustele seoses juurdepääsuga kaasaegsetele energiateenustele (vt 3. selgitus) maal või linnalähedastes piirkondades, mille elanikkond on peamiselt vaene.

23 Kaheksa riigi puhul oli energeetika valitud ka 11. EAFi koostööstrateegia peamiseks valdkonnaks.

3. selgitus

Vaese elanikkonna põhilised energiavajadused

Maal ja linnalähedastes piirkondades on majapidamiste peamiseks energiavajadusteks valgustus, mobiiltelefonide laadimine, raadio või televiisor, ventilatsioon ja võimaluse korral külmkapp, konditsioneer või muud seadmed. Küla/kogukonna tasandil on prioriteediks meditsiinikeskuste varustamine elektrienergiaga, sellele järgnevad haldusasutused, koolid ja vajaduse korral veepumpamine. Elektrienergia teeb võimalikuks majandustegevused nagu teraviljajahvatus, riisi koorimine, saeveski, toidu ja joogi külmas hoidmine, riiete valmistamine ning infokeskused.

Toiduvalmistamiseks kasutatakse enamikul juhtudest endiselt küttepuid või puusütt. Pliidid, mis võimaldavad kütust kokku hoida, ja säästlik metsamajandus on esimesteks sammudeks tõhusamal energiakasutusel ja -tootmisel. Kaasaegsed energialahendused toiduvalmistamiseks hõlmavad soodsa hinnaga ja turvaliste gaasiballoonide kättesaadavust või biogaasi tootmist kasutuspaiga lähedal. (Allikad: mitmesugused projektdokumendid ja aruanne „Poor people’s energy outlook 2013”, <http://practicalaction.org/ppoe2013-pr>)

2. foto

Allikas: Euroopa Kontrollikoda

Projekti „Juurdepääsu parandamine kaasaegsetele energiateenustele vaesuse vähendamise eesmärgil” tähistav silt (Matadi, Siha piirkond, Tansaania)

Neljandik kontrollitud projekte said toetust vaatamata sellele, et hindamise käigus oli leitud olulisi puudusi nende kavandamisel

15

Projektide kavandamisel kasutati asjakohaseid hindamiskriteeriume, mille abil hinnati:

- i) elujõulisust (võttes arvesse partnerite suutlikkust ja projekti rakendamise meetodikat);
- ii) jätkusuutlikkust (sotsiaal-majanduslik, finantsalane, tehniline ja keskkonnaalane);
- iii) kulutasuvust (kulude/eeldatud tulemuste suhe);
- iv) sobivust korduvaks läbiviimiseks (näitlik mõju, mida kasutada eeskujuks tulevaste projektide puhul).

16

11 kontrollitud projekti puhul olid mõlema hindaja punktide arv ja analüütilised kommentaarid sarnased. Ülejäänud viie projekti puhul see aga nii ei olnud, nende projektide valikuprotsessis esines ebajärjepidevusi, mida hindamiskomisjon ei avastanud:

- a) ühel juhul²⁴ ei olnud välishindaja antud hea hinne loogiline, arvestades tema leitud tõsiste kavandamispuuduste ja projekti kõrge ebaõnnestumise riskiga²⁵. Kuna kahe hindaja antud punktiarv oli lävendist suurem, osutus projekt valituks;

- b) ülejäänud nelja projekti puhul²⁶ tuli taotlusele teha kolmas hindamine, sest välishindajad osutasid mitmele projekti ohustavale kavandamispuudusele (nagu taotlejate kogemuste puudumine, liiga suurejoonelised eesmärgid, ebarealistlik rakendamise kavandamine, peamiste ressursside jätkusuutlikkuse ohustamine, puudulik kulutasuvus, liiga optimistlik ja/või suurejooneline äriplaan). Sellegipoolest ei võetud toetuse eraldamist soovitanud kolmanda hindamise käigus asjakohaselt arvesse tuvastatud riske ning asjakohaste leevendavate meetmete puudumist.

17

Neljal juhul viiest²⁷ oli projektide ebaõnnestumise peamisteks põhjusteks tõsised puudused kavandamises (vt punkt 36).

18

Valikuprotsess hõlmas iga projekti loogilise raamistiku hindamist²⁸. Projekti eesmärgid vastasid SMART-kriteeriumidele²⁹, kuid piisavate asjakohaste teostatavusuuringute puudumise tõttu ei põhinenud projektitulemuste mõõtmiseks mõeldud tulemusnäitajad alati täpsel võrdlusandmetel ning läbimõeldud sihtmääradel.

- 24 Projekt nr 5 (Up-scaling).
- 25 Nagu liiga suurejooneline projekt, liiga optimistlikud eeldused ja äriplaanid, juhtprojekt ei kinnitanud projekti sobivust.
- 26 Projektid 2 (Best Ray), 6 (Bioenergelec), 13 (Nice Roll-out) ja 16 (Wood and charcoal).
- 27 Projektid 5 (Up-scaling), 6 (Bioenergelec), 13 (Nice Roll-out) ja 16 (Wood and charcoal). Vt **VIIISA**, tulp „Kavandamine“, projektid hindegas C või D.
- 28 Hindamises on esitatud seosed projekti abil käsitletavate sotsiaal-majanduslike vajaduste ja eesmärkide, sisendite, tegevuste ja tulemuste vahel.
- 29 Täpsed, mõõdetavad, saavutatavad, asjakohased ja ajaliselt piiritletud.

19

13 projektist, mis olid kas lõpetatud või lõpetamisel, oli viie puhul vaja kohandada tulemusnäitajaid, et need vastaksid tegelikule olukorrale³⁰, optimeerida tehnilisi võimalusi³¹ või tegelda mõne ettenägematu olukorraga³² (vt **IV lisa**). See mõjutas peamiselt esimese energiarahastu projekte. Komisjon käsitles seda probleemi teise energiarahastu projektide puhul. Esimese EF II projektikonkursi raames soovitati enne taotluse esitamist viia läbi teostatavusuuring, ning teise projektikonkursi raames muudeti see kohustuslikuks.

Komisjon ei teinud kõikide projektide üle asjakohast järelevalvet

20

Kontrollikoda uuris, kas komisjon sai projektialasest aruandlusest piisavalt teavet, et teha järelevalvet edusammude üle, ning kas komisjon võttis vajaduse korral asjakohaseid ja õigeaegseid meetmeid.

Rakenduspartnerite aruannete kvaliteet oli ebahütlane

21

Rakenduspartneritega kokku lepitud toetuslepingud näevad ette toetusmaksete tegemist pärast seda, kui ELi delegatsioon on vahe- ja lõpparuande ning finantsaruanded heaks kiitnud. Aruanded peaksid järgima toetuslepingus esitatud näidist: tuleb esitada läbi viidud tegevused, selgitada, miks teatud kavandatud tegevusi ei rakendatud, kirjeldada tekkinud probleeme ja nende lahendamist ning hinnata saavutatud tulemusi.

22

Kontrollitud 16 projektist oli viie puhul aruandlus õigeaegne ja nõutava kvaliteediga. Kõik viis projekti viisid ellu kogenud arengupartnerid³³. Muude projektide puhul esinesid järgmised probleemid:

- aruannetes puudus sageli teave eesmärkide saavutamisel tehtud vahepealsetest edusammudest;
- kui edusammud ei olnud rahuldavad, oli aruannetes sageli vähe teavet kavandatud või võetud meetmete kohta;
- rakendamisel esinenud suurte viivituste puhul esitati maksetaotlusi ja nendega seotud aruandeid harvemini, mistõttu oli ELi delegatsioonidel veelgi vähem teavet.

- Projekti nr 5 (Up-scaling) puhul leiti, et olemasolevad ressursid ei vasta geograafilise levikule ja varustatavate tegevuskohtade arvule. Projekti nr 15 (Boreale) puhul leiti, et tuuleparkide maksumus ja tehniline keerukus ei vasta kohalikule suutlikkusele ning ühes külas (kokku kaheksast) oli liiga vähe elanikke, et tagada projekti jätkusuutlikkus.
- Projekti nr 8 (Sahambano) puhul näitas topograafiline uuring, et olemasolev hüdroenergia võimsus on kavandatud 460 kW asemel 700 kW. Projekti nr 7 (rHYviere) puhul oli kolme rajatise hüdroenergia paigaldatud tootmisvõimsus kavandatud 600 kW asemel 890 kW.
- Projekti nr 6 (Bioenergelec) puhul hävitas tsüklon ühele paigale (viiest kavandatud) mõeldud metsamajandusressursid enne, kui elektritootmisüksuse ehitust oli alustatud.
- Projektid nr 2 (Best-Ray), 4 (Biogas), 7 (rHYviere), 9 (Resouth) ja 15 (Boreale).

23

Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat sõlmis ühe konsultatsioonifirmaga lepingu ELi delegatsioonide abistamiseks rakenduspartnerite aruandluse hindamisel, rakendusprotsessi kohta andmete kogumisel, energiarahastu struktureeritud järelevalvehendi loomisel ja energiarahastu üldiste tulemuste kohta aruannete esitamisel. Kui konsultatsioonifirma leidis puudusi aruannete õigeaegsuse, kvaliteedi või täielikkuse osas, teavitati rakenduspartnereid ja ELi delegatsiooni ning esitati vajaduse korral soovitusi rakendamise lihtsustamiseks. Konsultatsioonifirma ülevaade partnerite aruannete kohta valmis enamasti ühe kuni viie kuu jooksul pärast aruande hõlmavat perioodi. Tänu lepingu hilinenud pikendamisele oli aga DMG tegevuses mitmekuuline paus, mistõttu viibis mõnel juhul ka aruannete tegemine (vt **V lisa**).

24

Selline ühe ettevõtte koostatud standardne ülevaade oli teatud määral abiks rakenduspartnerite aruandluse ühtlustamisel ja parandamisel. Konsultatsioonifirmal puudusid aga volitused esitatud soovitude jõustamiseks ning leping ei näinud ette ressursse rakenduspartnerite esitatud teabe kohapealseks kontrollimiseks. Teavet oli võimalik kontrollida vaid siis, kui olid olemas ka muud teabeallikad³⁴.

25

Kontrollitud projektide eelarved nägid ette, et rakenduspartnerid peavad korraldama kohustuslikud vahe- ja lõpphindamised, mille viivad läbi väliskonsultandid. Läbi viidi vaid pooled vahehindamised. Esimese energiarahastu 11st kontrollitud projektist viie puhul vahehindamist ei tehtud, kuigi projekte alustati 2008. aastal ning auditi ajal oli lõpetamiseni jäänud ligikaudu aasta³⁵. Üks teise energiarahastu projekt³⁶ oli kestnud ligi kolm aastat ning selle lõpuni oli jäänud alla aasta, kuid ka selle puhul ei olnud tehtud vahehindamist (vt **V lisa**).

Komisjon ei võtnud asjakohaseid ja õigeaegseid meetmeid, kui mõne projekti rakendamisel esines tõsisid probleeme

26

Projektide aruandluses esinevad puudused toodi esile veebruaris 2012 avaldatud aruandes rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi korraldatud esimese projektikonkursi vahehindamise kohta³⁷. Komisjon ei võtnud selle leiu osas järelmeetmeid: ei koostanud parandusmeetmete kava, ajakava ega ülesannete jaotust³⁸.

- 34 Aruanded ELi delegatsiooni programmijuhi kohapealsetest külastustest, tulemustele suunatud järelevalve aruanded ja välishindamised.
- 35 Projekti nr 6 (Bioenergelec) vahehindamine viidi läbi märtsis 2013, st viis aastat pärast projekti algust, ning projekti esialgne rakendusperiood pidi olema kolm aastat.
- 36 Projekt nr 16 (Wood and charcoal).
- 37 9. EAFi raames rahastatud energiarahastu esimese projektikonkursi vahehindamine.
- 38 Tegu ei ole vaid käesolevas hindamises täheldatud probleemiga. Nagu märgitud eriaruandes nr 18/2014 EuropeAidi hindamisele ja tulemustele suunatud järelevalvesüsteemide kohta, esineb hindamistulemustega seotud järelmeetmete osas puudusi (punktid 56–60).

27

Juhul, kui lepingupartnerid ei täida oma aruandekohustust, on rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadil lepingust tulenevalt õigus nõuda mis tahes ajal täiendavat teavet, mis tuleb esitada ühe kuu jooksul, ning lõpetada leping ja nõuda tagasi juba makstud, kuid põhjendamata summad. Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat ei ole seda õigust asjakohaselt kasutanud.

28

Kolme kontrollitud ELi delegatsiooni puhul oli vähe tõendeid sellest, et projektijuhid oleksid projekte kohapeal külastanud, isegi juhtudel, mil ELi delegatsioonid olid teadlikud tõsisest probleemidest (nagu esimese energiarahastu kahe ebaõnnestunud projekti puhul)³⁹. Põhjuseks nimetati piiratud ressursse ja asjaolu, et EFi projekte peeti EAFi partnerriikidega koostööstrateegia raames ellu viidud programmidest vähem oluliseks⁴⁰.

29

Nende projektide puhul, mida delegatsioonide töötajad külastavad harva või millega esineb probleeme, võivad ELi delegatsioonide programmijuhid paluda arengu ja koostöö peadirektoraadil võtta plaani tulemustele suunatud järelevalvealane külastus. Kontrollitud 16 projektist tehti 10 puhul vähemalt üks kord tulemustele suunatud järelevalvet⁴¹ (vt **Vlisa**). Seda võimalust ei kasutatud aga piisavalt projektide puhul, mille rakendamisel esines tõsiseid ja teadaolevaid probleeme:

- a) projekti nr 5 (Up-scaling) puhul, mis algas jaanuaris 2008, viidi läbi vaid üks tulemustele suunatud järelevalve (juunis 2013). Aruandes juhiti tähelepanu kaootilisele olukorrale, kuid parandusmeetmete võtmiseks oli liiga hilja.

- b) Projekti nr 6 (Bioenergelec) puhul, mis algas aprillis 2008, tulemustele suunatud järelevalvet ei tehtud, seda vaatamata ulatuslikele viivitustele projekti rakendamisel⁴² ja kehvadele tulemustele.

30

Kui komisjon on seisukohal, et lepingut ei ole võimalik enam mõjusalt ega asjakohaselt täita, võib komisjon pöörduda olukorra lahendamiseks koostööpartneriga ja lõpetada lepingu, kui lahendust ei leita. Komisjon seda lahendust ei kasutanud, kuigi 2010. aasta keskpaigaks oli selge, et kumbagi punktis 29 mainitud projekti ei ole võimalik kavakohaselt ellu viia:

- a) Projekti nr 5 (Up-scaling) puhul oleks võinud märgatavalt vähendada projekti geograafilist ulatust ja varustatavate külade arvu ning kaaluda uuesti jatropha kasvatamise kava jätkamist⁴³;
- b) Projekti nr 6 (Bioenergelec) puhul oleks võinud projektikava ümber hinnata, võttes arvesse asjaolu, et varem sama partneri poolt Madagaskaril ellu viidud sarnasel projektil olid kehvad tulemused⁴⁴.

39 Projektide nr 5 (Up-scaling) ja nr 6 (Bioenergelec) puhul pikendati rakendusperioodi vastavalt 78 ja 81 kuud (vt **Vlisa**). Projekti nr 6 (Bioenergelec) puhul ei olnud kontrollikojale kontrollimiseks võimalik esitada kohapealse külastuse dokumente.

40 Kohapealsete külastuste ebapiisav arv on probleemiks ka muude kui energiarahastu projektide puhul. Nagu märgitud rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi 2014. aasta tegevusaruandes, ei saavutanud peadirektoraat oma eesmärgi külastada kohapeal vähemalt 80% käimasolevatest projektidest ja lepingutest (lk 112 ja lisa 10, lk 297–299). 2014. aastal oli kogutulemus 69%, mis on väiksem kui 2013. aasta tulemus (72%). Üheks põhjuseks on märgitud töötajate puudus.

41 Kolme projekti puhul tehti kolm tulemustele suunatud järelevalvealast külastust.

42 Algselt 36-kuulist rakendusperioodi pikendati 81 kuuni.

43 Jatrofa on taim, mille õli sisaldavad seemned töödeldakse ümber biodiislikuks.

44 Kaks aastat varem alustatud projekt ei saavutanud rahuldavaid tulemusi, eelkõige ebausaldusväärsete masinate tõttu, mis olid samad, mida kasutati projekti nr 6 (Bioenergelec) puhul.

31

Teise energiarahastu projekti nr 6 (Wood and charcoal) rakendab mitmes riigis üks metsandusega tegelev erafirma. Projekt algas märtsis 2012. Kui selle kavandatud lõpuni (juuli 2015) oli jäänud vähem kui aasta, ei olnud innovatiivne puusöe komponent⁴⁵ üldse edenenud ning selle realiseerumine oli ebatõenäoline. Asjaomaste riikide ELi delegatsioonid ei ole püüdnud välja selgitada projekti ebaõnnestumise põhjuseid ega ole ka võtnud meetmeid olukorra parandamiseks. Kuna puusütt hõlmav innovaatiline komponent oli see, mille alusel sai projektile energiarahastust toetust määrata, tähendab selle komponendi täitmata jätmine seda, et komisjon võiks osa toetusest tagasi nõuda.

Suurem osa kontrollitud projektidest oli edukas ja nende jätkusuutlikkuse väljavaated olid head

32

Kontrollikoda kontrollis, kas kavandatud projektitulemused saavutati ning kas need olid jätkusuutlikud.

Neljandik kontrollitud projektidest ei saavutanud enamikku eeldatud tulemustest

33

Projektitaotlustes märgitud ja hiljem toetuslepingutes määratud rakendusperioodide puhul enamasti alahinnati projekti rakendamiseks kuluvat aega⁴⁶. Esimese energiarahastu 11 projektist üheksa puhul tuli rakendusperioodi pikendada ja kahe puhul algse ajaga võrreldes kahekordistada (vt **IV lisa**).

34

Kontrollitud 16 projektist olid edukad 12: viis ületasid või tõenäoliselt ületavad esialgsed eesmärgid, kaks täitsid või tõenäoliselt täidavad eesmärgid ning viis tõenäoliselt ei täida eesmärgi, kuid tulemused on siiski rahuldavad⁴⁷ (vt **IV lisa** ja **VI lisa**, tulp „Tulemused”, projektid hindeg A või B). **4. selgituses** tuuakse näiteid edukatest projektidest

45 Tööstusahjude kasutamine vähese tootlikkusega isetehtud ahjude asemel.

46 Nagu teostatavusuuringud, ehituslubade taotlused ja hankeprotsessid (vt ka punkt 19).

47 Tulemused on üle 75% sihtmäärast või pärast projekti lõpuleviimist oli märgata positiivseid arenguid (näiteks elektrivõrguga liidetud majapidamiste arv suureneb progressiivselt).

Näiteid edukatest projektidest

Projekt nr 4 (Biogas). Keenias rakendatud projekti puhul püüti koguda metaani sõnnikuhoidlatest väikestes põllumajandusettevõtetes, kus peetakse 3–10 lehma. Biogaasi kasutatakse kütusena toiduvalmistamisel põllumajanduslikes majapidamistes. See aitab hoida kokku küttepuid ja puusütt, vähendab oluliselt siseõhu saastet ning parandab sõnniku väetamisomadusi. Projektis osalesid ka mikroettevõtted ja avaliku sektori arendajad, et teha kindlaks projekti korratavus. Projekti raames paigaldati viies Keenia provintsis 765 sõnnikuhoidlat (eesmärgiks oli 460).

Projekt nr 14 (Small-scale solar). Projekti eesmärk oli anda ligi 18 000 inimesele (või 4000 perekonnale) võimalus kasutada säästlikku väikese päikeseenergiajaama toodetud elektrit kahes Mosambiigi maapiirkonnas. Päikeseenergia abil laetavad laternad asendavad puidu või petrooleumi kasutamist valgustuseks. Laternaid saab väikese päevatasu eest väikeettevõtetest (laadimisjaamad), mida peavad projekti raames erikoolituse saanud kohalikud ettevõtjad. 25 külla paigaldati 41 laadimisjaama ning 14 760 inimest (82% eesmärgist) saavad kasutada säästlikku puhtal energial põhinevat valgustust. Pooled ettevõtjatest on naised. Päikeseenergia abil toimivates laadimisjaamades saab laadida ka mobiiltelefone ja muid väikeseid seadmeid, nagu raadiod ja juukselõikurid.

Tähelepanekud

35

Maapiirkondade elektrifitseerimise projektid hõlmavad majapidamiste ja kohalike avalike hoonete energia-teenustega varustamist (liites need minivõrkudesse külades või kasutades eraldi asetsevaid päikesejaamu hajasustuse puhul). Sellistel projektidel oli väga positiivne mõju maapiirkondade kogukondade igapäevaelule, isegi kui eeldatud uued majandustegevused tekkisid aeglaselt. Täiendavad teenused ja mugavus julgustasid olulisi kvalifitseeritud töötajaid, nagu õpetajad, arstid, kohtunikud, võtma vastu tööpakkumise kaugemas piirkonnas. See omakorda parandas avalike teenuste kättesaadavust ja lõi sellega seotud töökohti, mis on oluliseks teguriks vaesuse vähendamisel⁴⁸.

48 Näiteks projekt nr 2 (Best Ray), nr 3 (Majaua), nr 7 (rHYviere), nr 10 (Rural electrification) ja nr 12 (Green energy).

3. ja 4. foto

Võrgu laiendamine Kamilambo kliinikuni, („Maapiirkondade elektrifitseerimine ja väikesemahulised projektid“, Mumbwa piirkond, Sambia)

Madalpingetrafo ühendamise jaotusvõrku Sahasinaka külas, projekt rHYviere (Fianarantsoa provints, Madagaskar)

Allikas: Euroopa Kontrollikoda

36

Neli projekti aga ei saavutanud suu-remat osa kavandatud eesmärkidest, peamiselt oli põhjuseks puudulik kavandamine ja komisjonipoolne eba- piisav järelevalve projektide rakenda- mise üle (vt **VI lisa**, tulp „Tulemused“, projektid hindegaga D):

- a) viieaastase rakendusperioodi ajal suudeti projekti nr 5 (Up-scaling) raames tagada juurdepääs kaas- aegsetele energiateenustele ka- vandatud 120 külast ainult 11-le⁴⁹. Osa ostetud varustusest jäi kasuta- mata ja aegus;
- b) projekti nr 6 (Bioenergelec) eesmärk oli kasutada biomassi elektrienergia tootmiseks, peami- selt põletades puitu katlas, mis on ühendatud aurumasinaga, millega pannakse tööle generaator. Mitu projektide valimisetapis kindlaks tehtud olulist riski on materialisee- runud⁵⁰. Metsa hävimine tsükloni tõttu ühes viiest valitud projekti- paigast oli aga oluline risk, mida ei olnud määratletud. Kuus aastat pärast projekti algust oli valmis vaid üks seade ning seegi toimis sporaadiliselt⁵¹. Viie seadme pai- galdamise kavandamine enne mõ- jusa tagasiside saamist juhtprojekti tulemustest oli väga ennatlik⁵²;
- c) projekt nr 13 (Nice Roll-out) eesmärk oli laiendada Gambias päikeseenergia abil juba toimivat internetikeskust enam kui 50 paika Sambias ja Tansaanas. Projekt tuli katkestada rakenduspartneri likvideerimise tõttu 2013. aastal. Projektitaotluse hindamisetapis peeti erasektori osalemist hõlma- vat ärimudelit oluliseks riskiks;

- d) projekt nr 16 (Wood and charcoal) eesmärk oli küttepuude ja puusöe säästlik tootmine maapiirkonda- des. Rakenduspartner oli rohkem huvitatud kasumlikust puidutöös- tusest kui uuenduslikust puusöe komponendist, mille alusel eraldati projektile energiarahastust toetust.

Peaaegu kõikide kontrollitud edukate projektide jätkusuutlikkuse väljavaated olid head

37

Kontrollitud 12 edukast projektist ühe puhul oli probleeme jätkusuutlikkuse- ga, sest projekt oli tehniliselt keerukas ning kohalik suutlikkus puudulik. Oli oht, et lühikese või keskmise pikku- sega ajavahemikul tekivad tehnilised probleemid⁵³. Ülejäänud 11 projekti on tõenäoliselt jätkusuutlikud, kui vajalikud kavandatud meetmed rakendatakse vastavalt kavale ja keskkond⁵⁴ ei muutu oluliselt halvemaks (vt **VI lisa**, tulp „Jätkusuutlikkus“, projektid hindegaga B).

49 Näiteks hankemenetluste pikk kestus, logistilised piirangud, nõudluse loomine konkurentsi tõttu muude tehnoloogiatega ja ebatõhus jatrofa kasvatamine. Projekti mõjutab ka partneri ja varustaja vaheline juriidiline vaidlus. Tarnija ei täitnud oma kohustusi, kuid keeldub raha tagasi maksmast.

50 Projekt kannatas ka varustuse tarnija ja riikliku maapiirkondade elektrifitseerimisasutuse (mis oli samuti projektpartner) vahelise vaidluse tõttu.

51 Brasiilia päritolu masinad on pigem prototüübid, mis sõltuvad endiselt olulisel määral tootjast.

52 Ettepanek nägi ette kuue seadme rajamise, toetuslepingus vähendati nende arvu viieni.

53 Projekt nr 9 (Resouth) sai hindegas C, kuna selle tuuleturbiini komponent oli keerukas ning projekt asus väga ääre poolses piirkonnas.

54 Välised tegurid, mis võivad projekte otseselt või kaudselt mõjutada, nagu sotsiaal-majanduslikud tingimused, julgeolek, suured muutused valdkondlikus poliitikas või keskkonnakahju.

Tähelepanekud

38

Nende projektide puhul, mis hõlmavad detsentraliseeritud elektritootmisüksust ja jaotusvõrku⁵⁵, on jätkusuutlikkuse eelduseks tegevuste asjakohane haldamine (elektrienergia tootmine ja müük) ning regulaarne tehniline hooldus⁵⁶. Kõikide projektide raames korraldati koolitusi tulevaste käitajate juhtimisalaste ja tehniliste oskuste parandamiseks. Kohalikku suutlikkust arvestades on aga ka pärast projekti lõppemist vaja perioodilist koolitust, et tagada tootmisüksuste optimaalne juhtimine⁵⁷.

- 55 Projekt nr 1 (Mwenga), nr 3 (Majaua), nr 7 (rHyviere), nr 8 (Sahambano), nr 9 (Resouth), nr 10 (Rural electrification) ja nr 15 (Boreale).
- 56 Teatud juhtudel on vaja pöörata erilist tähelepanu puudustele rajatud infrastruktuuri ning paigaldatud varustuse kvaliteedile.
- 57 Pikaajalised rakenduspartnerid on mõnikord andnud pärast lepingu lõppemist toetust omal kulul, näiteks projekti nr 9 (Resouth) puhul.

5. ja 6. foto

Allikas: Euroopa Kontrollikoda

Päikesepaneelid kooli katusel ja juhised, projekt „Elektriteenuste juurdepääsu parandamine” (Kalomo piirkond, Sambia)

39

Mõned projektid suurendasid keskonnaalast teadlikkust (vt **5. selgitus**) ja võimaldasid koolitust mikroettevõtete loomiseks, mis muutus võimalikuks tänu elektri olemasolule.

40

Elektrijaamadel, mis müüvad elektrit ainult ühele kliendile (st peavõrku, mida tavaliselt haldab poolriiklik ametiasutus), võivad kliendi makseraskused seada ohtu projekti jätkusuutlikkuse⁵⁸. See risk on üldtuntud ning riikliku energiapoliitika reformide käigus püütakse järk-järgult tagada paremate tavade kasutamine ning muuta riiklike võrkude haldajad stabiilsemaks ja parandada nende võimet tarnijatele tasuda⁵⁹.

58 Projektid nr 7 (rHYviere, üks projektipaik kolmest) ja nr 8 (Sahambano).

59 Näiteks Tansaania ja Madagaskaril toetab Maailmapank suuri programme, et viia läbi energiasektori reform.

5. selgitus**Primaarenergia allikate kaitsmine on jätkusuutlikkuse seisukohast keske tähtsusega**

Projekti nr 7 (rHYviere) eesmärk oli rajada väikeseid hüdroelektrijaamu ühes Madagaskari mägiipiirkonnas. Mägiipiirkondade jõgede jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja vesikonna looduslikku floorat ja põllumajandust mõistlikult hallata, et vihmavesi saaks pidevalt läbi aluspinnase imenduda. Projekt hõlmas primaarenergia allikate (jõgede) kaitsmiseks olulisi koolitus- ja teavituskomponente ning kasulikku keskkonnakava, milles osalesid ametiasutused. Kava hõlmas toetusi vesikonna alal elavatele talunikele, et kohandada nende põlluharimise viise floora kaitsmiseks, eelkõige metsade hävitamise vältimiseks (alepõletamine ja puusõe tootmiseks tehtav raie). Kohalike talunike toetuseks vajalikud pikaajalised vahendid saadi seeläbi, et seati sisse erimaks (2,5%) hüdroenergia abil toodetud ja orus asuvasse linna müüdud elektri eest.

Järeldused ja soovitused

41

Kontrollikoda leidis, et komisjon oli enamasti edukas, kuid oleks saanud energiarahastust paremini kasutada, et parandada Ida-Aafrika vaeste juurdepääsu taastuenergiele.

42

Komisjon eraldas energiarahastust toetust taastuenergia projektidele, millel olid hästi seatud prioriteedid. Projektikonkursside käigus kasutati asjakohaseid valikukriteeriume, et tagada vastavus energiarahastule seatud prioriteetidele. Neljandik kontrollitud projektidest sai toetust, kuigi valikuprotsessi käigus oli leitud olulisi kavandamispuudusi. Nendele projektidele antud punktiarvu ja hindajate analüütiliste kommentaaride vaheline ühtlustamatus näitab, et valikuprotsess ei olnud piisavalt range (vt punktid 12–19).

1. soovitus Projektide valimisel tuleb olla rangem

Komisjon peaks konkursikutseid kasutades valikuprotsessi käigus paremini hindama:

- i) meetmete kavandamisega seotud riske ning kavandatavaid leevendavaid meetmeid;
- ii) partnerite suutlikkust projekti rakenduskavast kinni pidada.

43

Komisjon ei teinud kõikide projektide üle asjakohast järelevalvet. Rakenduspartnerite aruannete kvaliteet oli ebaühtlane ning rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi poolt aruandluse parandamiseks palgatud konsultandi toetuse mõju oli positiivne, kuid piiratud. Mõne projekti puhul, kus esines tõsiseid rakendamisprobleeme, ei võtnud komisjon õigeaegselt asjakohaseid meetmeid:

- a) komisjon ei nõudnud toetuslepingutes esitatud aruandekohustusest kinnipidamist;
- b) komisjon ei kasutanud piisavalt projektide kohapealseid külastusi ega tulemustele suunatud järelevalvet, et täiendada rakenduspartneritelt saadud teavet, eelkõige juhtudel, mil oli teada, et projektidega seoses võib esineda probleeme;
- c) vaatamata sellele, et komisjon oli teadlik, et osa projekte ei rakendata kavakohaselt, ei püütud rakenduspartneritega lahenduses kokkuleppele jõuda või projekti lõpetada (vt punktid 20–31).

2. soovitus Projektide järelevalvet peab parandama

Komisjon peaks:

- i) kontrollima põhjalikult toetuslepingutest kinnipidamist seoses finantsaruannete ja aruannete ning hindamiste õigeaegsuse ja kvaliteediga;
- ii) katkestama toetusmaksete tegemise ja paluma rakenduspartneritel esitada vajalik teave, kui lepingunõudeid ei täideta;
- iii) tundlike projektide puhul suurendama projektijuhtide kohapealsete külastuste arvu ja tegema rohkem tulemustele suunatud järelevalvet, kasutades riskipõhist lähenemisviisi;
- iv) kui projektide kavakohaselt rakendamine ei ole tõenäoline, püüdma rakenduspartneritega lahenduses kokkuleppele jõuda;
- v) kui lahendust ei leita, kasutama mõistlikku väljumisstrateegiat ja lepingu katkestama.

44

Enamik kontrollitud projekte oli edukas ning projektid on tõenäoliselt ka jätkusuutlikud, kui kavandatud vajalikud meetmed rakendatakse ja olukord ei muutu oluliselt halvemaks. Uued majandustegevused tekkisid maapiirkondades pärast elektrifitseerimist küll aeglaselt, kuid inimeste elukvaliteet paranes märgatavalt, eelkõige tänu avalike teenuste paremale kättesaadavusele. Veerand kontrollitud projektidest ei saavutanud suuremat osa eeldatud tulemustest. Peamiselt olid põhjuseks puudused kavandamisel, millega ei tegeldud, ning komisjoni-poolne puudulik järelevalve (vt punktid 32–40).

3. soovitus Projektide jätkusuutlikkuse väljavaadeteid tuleb parandada

Keerukate projektide lõpetamisel (eelkõige infrastruktuuriga seotud investeeringuid hõlmavad projektid) peaks komisjon:

- i) nõudma, et rakenduspartnerid esitavad lõpparuandes hinnangu võimalikust vajadusest jätkata tehnilise abi andmist projekti käitajatele;
- ii) arvestama võimalusega, et selleks tuleb toetust eraldada, näiteks toetuslepingu muudatuse kaudu.

III auditikoda, mida juhib kontrollikoja liige Karel PINXTEN, võttis käesoleva aruande vastu 6. oktoobri 2015. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Kontrollitud projektid

Projekti number ja lühend	CRIS Nr.	EF Nr. (CFP Nr.)	Taotluse nr	Taotluse punktiarv ³ (protsentides)	Meetme pealkiri	Riik
1 Mwenga	2007/195-963	EF I	78	EE: 81,5 EUD: 86	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tansaania
2 Best Ray	2007/195-964	EF I	132	EE: 57 EUD: 77 3rdE: 72	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tansaania
3 Majaua	2007/195-977	EF I	46	EE: 74 EUD: 75,5	Electrificação da comunidade de Majaua	Mosambiik
4 Biogas	2007/195-982	EF I	244	EE: 71,5 EUD: 74	Up-scaling smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Keenia
Projekt nr 5 (Up-scaling).	2007/195-985	EF I	214	EE: 71 EUD: 83,5	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tansaania
6 Bioenergelec	2007/196-004	EF I	217	EE: 65 EUD: 74 3rdE: 76,5	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskar
7 rHYviere	2007/196-005	EF I	144	EE: 74 EUD: 81	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskar
8 Sahambano	2007/196-009	EF I	54	EE: 69,5 EUD: 68,5	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanao-va sur la rivière Sahambano	Madagaskar
9 Resouth	2007/196-014	EF I	128	EE: 72 EUD: 78,5	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskar
10 Rural electrification	2008/020-660	EF I	284	EE: 68 EUD: 78	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Sambia
11 Increase access	2008/195-971	EF I	200	EE: 80 EUD: 75	Increased Access to Electricity Services	Sambia

Eelarve (mln eurot)	ELI toetus (mln eurot)	Protsent ELI toetusest /eelarve	Lühikirjeldus	Külasta- tud (või ainult kontrolli- tud riigis)	Projektide paikvaatlused
7,81	3,60	46,1%	Väikese hüdroelektrijaama rajamine, et tagada kindel elektrienergiaga varustamine teetootjale ja 14 külale	jah	Projekt Mufindis (Iringa piirkonnas); Kohtumised kohalike ametnikega Mafingas
1,50	1,13	75,3%	Päikesepaneelide paigaldamine 8050 majapidamisele (ja asutustele) üheksas külas. Mõnes kohas kasutati mikrohüdroelektrijaama minivõrguga ja biogaasi.	jah	CERC ja Mpambano kooperatiiv Oldonyo- sambus; koolituskeskus Mkurus; Projekt Ngarenyanuki keskkoolis Olkung'wados; Arusha tehnikakolledž Arushas.
2,49	1,87	75,1%	Minihüdroelektrijaama taastamine (praegu ei ole töökorras) ja kohaliku elektrivõrgu rajamine 5000 majapidamise ühendamiseks.	ei	E/K
1,97	1,22	61,9%	Biogaasi tehnoloogia kasutamine toiduvalmistamiseks maapiirkondades 330 põllumajandustootjale viies provintsis.	ei	E/K
3,05	2,29	75,0%	Biokütust (jatrofaõli) kasutavate diiselmootorite abil toimivate mitmeotstarbeliste energiateenuste keskuste rajamine 120 külas kuues piirkonnas.	jah	Matadi MFP Projekt – Mji Mwema, Siha piirkond – Kilimanjaro piirkond; ladustamispaik Moshis
3,16	1,96	61,9%	Elektritootmine biomassist kuue küla jaoks (neljas piirkonnas) ning parem koksistamine.	(jah)	Külastusi ei tehtud, ¹ kuid intervjueriti sidusrühmi ja rakenduspartnerit
2,30	1,73	75,1%	Kolme jõevoolu toel toimiva hüdroelektrijaama rajamine + minivõrk kaheksa idapoolse maapiirkonna küla ühendamiseks.	jah	Kaks projektipaika kolmest: Sahasinaka ja Tolongoina
3,31	2,48	74,9%	Jõevoolu toel toimiva hüdroelektrijaama rajamine + 20 km võrgulaiendust ühe linna ja kahe küla ühendamiseks.	jah	Üks projektipaik: Ihosy
1,16	0,87	75,0%	Kahe küla elektrifitseerimine lõunapoolses piirkonnas kahe tuuleturbiini ja päikesepaneelide abil.	(jah)	Külastusi ei tehtud, ² kuid intervjueriti sidusrühmi
36,51	10,00	27,4%	Võrgu laiendus ja väikese hüdroelektrijaama rajamine ning 2000 päikeseenergiaseadet kodumajapidamistele, et varustada elektriga 27 000 majapidamist, 700 kooli ja tervisekeskust.	jah	Üks projektipaik kahest: Mumbwa
33,00	10,00	30,3%	Võrgu laiendamine, et lihtsustada juurdepääsu taastuvatele energiaallikatele maal ja linnalähipiirkondades Sambias (65 000 toetusesaajat).	jah	Kolm projektikohta 24st: Kabwe, Kanyama alajaam ja Kalomo

Projekti number ja lühend	CRIS Nr.	EF Nr. (CFP Nr.)	Taotluse nr	Taotluse punktiarv ³ (protsentides)	Meetme pealkiri	Riik
12 Green energy	2011/231-578	EF II – (1. projek-tikonkurss)	60	EE: 71 EUD: 85	Community Based Green Energy Project	Keenia
13 Nice Roll-out	2011/231-937	EF II – (1. projek-tikonkurss)	183	EE: 47 EUD: 87 3rdE: 82	NICE Roll-Out	Sambia, Tansaania, Gambia
14 Small scale solar	2011/232-092	EF II – (1. projek-tikonkurss)	620	EE: 83 EUD: 81	Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mosambiik
15 Boreale	2011/280-322	EF II – (1. projek-tikonkurss)	534	EE: 84 EUD: 79	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskar
16 Wood and charcoal	2012/232-680	EF II – (1. projek-tikonkurss)	542	EE: 59 EUD: 87 3rdE: 75	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mosambiik, Tansaania, (Malawi)

Eelarve (mln eurot)	ELi toetus (mln eurot)	Protsent ELi toetusest /eelarve	Lühikirjeldus	Külasta- tud (või ainult kontrolli- tud riigis)	Projektide paikvaatlused
2,32	1,74	75,0%	Päikesepaneelide paigaldamine 56 koolile ja 32 tervisekeskusele Keenia maapiirkondades.	ei	E/K
8,44	2,50	29,6%	Äritegevuse edendamine päikesepaneelide abil toimivate IKT-seadmete abil (frantsiislepingu alusel loodud NICE keskused 50 maapiirkonnas ja linnalähipiirkonnas Gambias, Tansaania ja Sambias).	ei	E/K
0,79	0,59	75,0%	Tagada 4000 majapidamisele võimalus kasutada väikese päikesenergiajaama toodetud säästlikku elektrit kahes piirkonnas.	ei	E/K
2,30	1,72	74,8%	Päikesepaneelide paigaldamine 10 koolile ja kaheksale tervisekeskusele ning 900 majapidamisele kaheksas külas lõunapoolses piirkonnas.	(jah)	Külastusi ei tehtud, ² kuid intervjueriti sidusrühmi
5,33	2,40	45,0%	Säästlik biomassi tootmine ja energiatõhususe saavutamise 2000 majapidamise koolitamise kaudu puude istutamise alal ja puusõe tootmisjaama rajamine.	jah (Tansaania)	Istandused ja <i>Green Resources</i> kontorid Sao Hillis (Iringa piirkond Tansaania)

1 Külastuseks valitud kohas oli projekti elluviimine veel liiga varajases etapis (valmis oli vaid üks hoone, taastuvenergia tootmiseks vajalikke seadmeid ei olnud veel paigaldatud). Ainus valmis projekt asus liiga kaugel, et mahtuda kontrollikoja auditikavva.

2 Külastusi ei tehtud turvakaalutlustel.

3 Taotlust hindas välisekspert (EE), ELi delegatsioon (EUD) ning mõnel juhul ka kolmas hindaja (3rdE).

Hindamismetoodika

Auditi käigus hinnati kavandamist, tulemusi ja potentsiaalset jätkusuutlikkust, kasutades komisjoni tulemustele suunatud järelevalve metoodikat. Kasutatud kriteeriumid on loetletud allpool:

Kavandamine

- A Projekti kontseptsioon (sh valitud tehnika) on realistlik ja asjakohane oma kontekstis. Riskid ja kohalikud piirangud olid hästi määratletud, rakendatavad leevendavad meetmed põhjalikult kirjeldatud. Selge ja hästi struktureeritud loogiline raamistik, SMART-eesmärgid (teostatavusuuringu järel vajalik võimalik võrdlusandmete ja sihtmäärade kohandamine ei mõjuta punktiarvu), esitatud tulemusnäitajad on asjakohased.
- B Asjakohane sekkumisloogika. Kontseptsiooni või valitud tehnika osas esineb puudusi, loetletud riskid ja piirangud ei ole ammendavad ja/või ei ole nende leevendamiseks mõeldud meetmed täiesti veenvad. Eesmärgid ja/või näitajaid tuleb muuta.
- C Sekkumisloogika osas esineb probleeme, mis võib oluliselt mõjutada eeldatud tulemusi, eeltoodud elementidega seoses on küsimusi/probleeme.
- D Sekkumisloogika on puudulik ning vähendab märgatavalt projekti eduväljavaateid, või ohustavad projekti muud küsimused/probleemid.

Tulemused

- A Kõik tulemused on saavutatud või tõenäoliselt saavutatakse kvaliteetselt, mis edendab väljundite kavakohast saavutamist; tegevuste üle tehakse regulaarset järelevalvet ning need viiakse läbi õigeaegselt (viivitusi ei esine või on need vähesed ning loogiliselt seletatavad).
- B Tulemused saavutatakse tõenäoliselt vastavalt kavale, kuid kvaliteedi, eeldatud kvantiteedi või ajastuse osas on paranemisruumi. Viivitused ei takista aga tulemuste saavutamist.
- C Osa tulemusi ei saavutata õigeaegselt, nende kvantiteet või kvaliteet ei ole tasemel. Tuleb võtta parandusmeetmeid. Meetmete võtmisel esineb viivitusi või ei vasta need teatud osas sekkumisloogikale ega kavale.
- D Tulemuste saavutamises ja kvaliteedis on või saab tõenäoliselt olema tõsiseid puudusi. Tuleb teha suuri muudatusi, tagamaks, et saavutatakse vähemalt peamised tulemused. Esineb tõsiseid viivitusi ja tegevus erineb märkimisväärselt sekkumisloogikast ja kavadest. Edasiste probleemide vältimiseks tuleb kavandada väljumisstrateegia.

Jätkusuutlikkus

- A Tulemused on pikas perspektiivis jätkusuutlikud ja projekti potentsiaalne korratavus on tagatud projekti või muude sekkumiste abil loodud soodsa olukorra ja/või seonduvate meetmete abil.
- B Tulemused (või suurem osa nendest) on tõenäoliselt pikas perspektiivis jätkusuutlikud, kui vajalikud kavandatud meetmed rakendatakse vastavalt kavadele ning olukord ei muutu oluliselt halvemaks.
- C Tulemused (või suurem osa nendest) ei ole keskmises või pikas perspektiivis jätkusuutlikud, kui kavandatud meetmeid ei parandata või täiendata vastavalt, eriti kui olukord võib halveneda.
- D Tulemused (või suurem osa nendest) ei ole tõenäoliselt jätkusuutlikud keskpikas perspektiivis, vaatamata praegustele võetud meetmetele.

EUEI PDF projektid ja 11. EAFi sihtvaldkonnad riikide kaupa

Riik	EUEI PARTNERLUSDIALOGI VAHEND (PDF)			
	Olemasolevad energiapoliitikad	PDF projekt energiasektoris	Sidusrühmad	Kuupäevad
Burundi	Jaanuvar 2011 (+ maapiirkondade elektrifitseerimise kava 1993, muudetud 1997)	Energeetika- ja kaevandusministeeriumi abistamine riikliku energiaspektori poliitika, rakendusstrateegia ja investeerimiskava väljatöötamisel.	Energeetika- ja kaevandusministeerium	November 2009–aprill 2011
Djibouti	2005	Abistada loodusvarade eest vastutavat energeetikaministeeriumit (MERN) energeetikasektori riikliku strateegia ja tegevuskava ning elektriseaduse eelnõu koostamisel.	Ministeeriumid, Electricité de Djibouti – tehnilised ja finantspartnerid, rahastajad	November 2012–juuli 2014
Eritrea	1997	–	–	–
Etiopia	1994 (muudetud 2012)	Abistada Etiopia valitsust selge pikaajalise visiooni sõnastamisel biomassist energia tootmise osas ning biomassist energia tootmise strateegia ja tegevuskava koostamisel.	Vee-, niisutus- ja energeetikaministeerium	Juuli 2012–vebruar 2014
Keenia	2004 (muudetud 2014)	Kavandada toetav meede, mida rakendatakse pikaajaliste ekspertide abil, kes pakuvad otsenõustamisteenuseid regulatiivse raamistiku alal väikese ulatusega taastuvenergia tootmiseks.	Energeetikaministeerium	Jaanuvar 2013–märts 2014
Madagaskar	1974 (muudeti seaduseks 1998)	Kaasajastada Madagaskari poliitika ja riiklik energiate strateegia; valmistada ette Madagaskari energiaspektori strateegia.	Energeetikaministeerium	Juuli 2014–juuli 2015
Malawi	2003 (muudetud 2009)	Toetada biomassist energia tootmise strateegia arendamist, et tagada jätkusuutlik biomassist toodetud energiatavaru ning edendada juurdepääsu kaasajastele kütustele toiduvalmistamiseks ja tõhusale biomassist põletamise tehnikale.	Energeetikaministeerium	Veebruar 2008–vebruar 2009
Mosambiik	1998 (muudetud 2009 ja 2011)	Toetus biomassist energia tootmise riikliku strateegia kavandamiseks ja rakendamiseks, keskendudes eelkõige puusõega tarneahelale ning käsitledes nii tarnimist kui ka nõudlust.	Energeetikaministeerium ning riiklik uue ja taastuvenergia direktoraat	Jaanuvar 2011–detsember 2012

11. EAF

(sihtvaldkonnad ja vastu võetud või auditi ajaks tõenäoliselt vastu võetav hinnanguline eelarve)

1. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	2. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	3. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	4. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	Mittesihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	Eelarve kokku (mln eurot)
Säästev maaelu areng toiduga kindlustatuse tagamiseks	80	Tervishoid	87	Õigusriik ja haavatavus	143	Energeetika	105	Kodanikuühiskond	17	432
Vesi, kanalisatsioon ja tahked jäätmed	52	Toiduga kindlustatus	35					Kodanikuühiskond ja riiklike eelarvavahendite kasutajate toetamine	18	105
Energeetika – (not decided but Gov's will)		Põllumajandus		Majanduse juhtimine						0
Säästev põllumajandus ja toiduga kindlustatus	252	Tervishoid	200	Teed ja energiale üleminek	230			Kodanikuühiskond	63	745
Toiduga kindlustatus ja vastupanuvõime kliimamuutusele	190	Jätkusuutlik taristu (transport ja energeetika)	175	Avaliku sektori asutuste vastutus	60		60	Riiklike eelarvavahendite kasutajate toetamine	10	495
Juhtimistava ja organisatsioonid	143	Maaelu areng	140	Infrastruktuur (energia kättesaadavuse suurendamine majandusliku arengu parandamiseks)	230			Riiklike eelarvavahendite kasutajad ja tehnilise koostöö rahastu	5	518
Juhtimine	120	Haridus	110	Põllumajandus	250			Kodanikuühiskond	30	510
Hea juhtimistava ja areng	367	Maaelu areng (sh energeetika: 50 miljonit eurot)	330							697

Riik	EUEI PARTNERLUSDIALOGI VAHEND (PDF)			
	Olemasolevad energiapoliitika	PDF projekt energiasektoris	Sidusrühmad	Kuupäevad
Rwanda	2004 (muudetud 2009)	Geotermilise energia alasektori poliitikate ja strateegiade arendamise toetamine ning geotermilise energia institutsioonilise, õigusliku ja regulatiivse raamistiku toetamine, keskendudes eelkõige erasektori osaluse võimalustele.	Taristuministeerium	Detsember 2013– jaanuar 2015
Tansaania	1992 (muudetud 2003 ja 2014)	Riikliku biomassist energia tootmise strateegia väljatöötamise toetamine, mille abil määratletakse vahendid jätkusuutlikuma biomassist toodetud energiavaru tagamiseks, edendatakse juurdepääsu alternatiivsetele energiaallikatele ning tagatakse rakendamiseks vajalik institutsiooniline keskkond.	Rahandusministeerium	Märts 2012– aprill 2014
Uganda	2002 (muudetud 2007)	Koostada soovitused ja potentsiaalsete energeetika- projektide nimiekiri, mida toetada SE4ALL raames (säastav energia kõigi jaoks)	Energeetikaministeerium, eraettevõtted, kodanikuühiskond, arengupartnerid	Mai 2012– juuni 2012
Sambia	1994 (muudetud 2008)	Organiseerida nõustamine, et integreerida juurdepääs energiasteenustele riiklikusse arengukavasse ja pikaajalisse visiooni.	Energeetika- ja veemajanduse ministeerium	September 2005– august 2006
Ida-Aafrika		Kaasaegsele energiale juurdepääsu mahu hindamine Ida-Aafrikas.	Ida-Aafrika Ühendus	November 2010– juuli 2011

11. EAF

(sihtvaldkonnad ja vastu võetud või auditi ajaks tõenäoliselt vastu võetav hinnanguline eelarve)

1. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	2. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	3. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	4. sihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	Mittesihtvaldkond	Eelarve (mln eurot)	Eelarve kokku (mln eurot)
Jätkusuutlik põllumajandus ja toiduga kindlustatus	200	Säästev energia	200	Vastutustundlik juhtimine	40			Kodanikuühiskond	20	460
Hea juhtimistava ja areng	291	Energeetika	180	Jätkusuutlik põllumajandus	140			Kodanikuühiskond	15	626
Transpordi infrastruktuur (energeetika võidakse lisada pärast vahehindamist)	230	Toiduga kindlustatus ja põllumajandus	130	Hea juhtimistava	168			Kodanikuühiskond	50	578
Energeetika	244	Põllumajandus	110	Juhtimine	100			Riiklike eelarvevahendite kasutajate toetamine	30	484
E/K										

Kontrollitud projektide rakendusperiood, eesmärgid ja saavutused

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CFP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	Alguskuupäev	Lõppkuupäev
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tansaania	22.12.2007	22.12.2012
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tansaania	1.4.2008	30.6.2011
3 Majaua	EF I	Electrificação da comunidade de Majaua	Mosambiik	1.12.2007	30.11.2012
4 Biogas	EF I	Up-scaling smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Keenia	1.1.2008	1.1.2011
5 (Up-scaling).	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tansaania	1.1.2008	30.6.2014
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskar	1.4.2008	31.12.2015
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskar	7.1.2008	30.12.2015
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskar	1.3.2008	31.12.2014
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskar	1.1.2008	1.1.2013
10 Rural electrification	EF I	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Sambia	10.3.2008	31.12.2015

Pikendamine (kuudes)	Piken- duse %	Pikenduse põhjendus	Esialgsed eesmärgid muudetud – (saavutused)
esialgne: 60 – ei pikendatud	0%	Andmed puuduvad.	■ Ei – (toetusesaajaid oli 14 345 võrreldes kavandatud 24 700 (58%), kuid arv suureneb)
esialgne: 36 – pikendatud: 39	8%	Pikenduse põhjenduseks toodi vajadus „täiendada paremini peamisi projektitegevusi, keskendudes peamiselt institutsioonilistele ja jätkusuutlikkusega seotud aspektidele”.	■ Ei – (toetusesaajaid oli 7600 võrreldes kavandatud 8050, st 94,4%)
esialgne: 36 – pikendatud: 60	67%	Kokku taotleti kolme pikendust, kuid viimane (mille kohaselt pikendatuks projekti kuni 30.11.2013) lükati EUD poolt tagasi.	■ Ei – (2014 hindas EUD ühenduste arvuks +-500; eesmärgiks seatud 5000 saavutamiseks on vaja ligi kolm aastat)
esialgne: 36 – pikendatud 45	25%	Viia saavutatavad eesmärgid lõpule eelarvet ületamata.	■ Ei – (esialgne: rajada 350 katelt – projekti lõpp: ehitati 765)
esialgne: 60 – pikendatud: 78	23%	Püüda püsida kava raames.	■ Jah – 200 MPESCs -> 125 (ainult 11 paigaldati 2013. aasta juuni seisuga)
esialgne: 36 – pikendatud 81	125%	Lepingualased probleemid partneritega (9 kuud) Esialgne uuring (9 kuud). Preparation DAO (ei olnud kavandatud) ja läbirääkimised AGMIN-ADER (jaanuar 2010–detsember 2011) – ERD seadmed ei olnud täies mahus tarnitud (kolm projektikohta viiest puudus) – lepinguga seotud probleemid ADMIN-ADER (leping kirjutati alla 9.1.2012).	■ Jah – esialgne: viis projektikohta 80–100 kW (400–500 kW), eesmärgid oktoobris 2014: neli projektikohta 70 kW (280 kW) – eelarvet vähendati 100 000 euro võrra – (auditi ajal oli varustatud vaid üks projektikoht)
esialgne: 48 – pikendatud 84	75%	Rider 1. Poliitiline olukord (12 kuud) Rider 3. Tsüklonid piirkonnas ja ADERi ümberstruktureerimine (12 kuud) Rider 4-5. Pangapoolne vastus laenu suhtes erainvestorile (Tectra) turbiini ostmiseks + kaablite vargus sadamahoonetest (6+6 kuud)	■ Jah – esialgne: kolm projektikohta: T: 2x60, S:3x80 A:3x80: 600 kW – eesmärgid oktoobris 2014: kolm projektikohta T: 2x50, S:2x65 A:2x330: 890 kW – (kaks projekti olid valmis auditi ajal)
esialgne: 30 – pikendatud 82	173%	Otsuse puudumine projektipaiga arenduse kohta: 12 tehnilist võimalust, uus Zecca projektijuht aastal 2009, poliitiline ebastabiilsus, halb ilm, viivitused kontsessiooniloa saamisel, maksuvabastus, luba kasutada dünaamiiti kanali kaevamiseks.	■ Jah – (esialgne: 460 kW – eesmärk oktoobris 2014: 700 kW)
esialgne: 60 – ei pikendatud	0%	Andmed puuduvad.	■ Ei – (esialgne: 5000 toetusesaajat-> 5500)
esialgne: 70 – pikendatud: 94	34%	Teostatavusuuring, ebaõnnestunud projektikonkursi uuesti korraldamine, viivitused materjali/varustuse kättesaamisel; kohalike partnerite ja töövõtjate ebapiisav suutlikkus.	■ Ei – (eesmäärke projekti lõpuks ei saavutata, kuid progress kestab edasi)

■ ületasid või tõenäoliselt ületavad esialgsed eesmärgid
 ■ eesmärkide saavutamine ei ole tõenäoline, kuid väljundid on siiski rahuldavad

■ saavutasid või tõenäoliselt saavutavad eesmärgid
 ■ ei saavutanud eeldatud väljundeid

IV lisa

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CfP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	Alguskuu-päev	Lõppkuu-päev
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Sambia	11.12.2008	15.12.2015
12 Green energy	EF II (1. projekti-konkurss)	Community Based Green Energy Project	Keenia	1.11.2011	31.10.2015
13 Nice Roll-out	EF II (1. projekti-konkurss)	NICE Roll-Out	Sambia, Tansaania, Gambia	30.9.2011	30.9.2015
14 Small scale solar	EF II (1. projekti-konkurss)	Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mosambiik	20.7.2011	19.9.2014
15 Boreale	EF II (1. projekti-konkurss)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskar	1.3.2012	28.2.2017
16 (Wood and charcoal).	EF II (1. projekti-konkurss)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mosambiik, Tansaania, (Malawi)	19.3.2012	31.7.2015

Pikendamine (kuudes)	Piken- duse %	Pikenduse põhjendus	Esialgsed eesmärgid muudetud – (saavutused)
esialgne: 60 – pikendatud: 84	40%	Teostatavusuuring, rakenduspartner alahindas hanke- menetluse kestust ja keerukust; kohalike partnerite ebapiisav suutlikkus.	 Ei – (suurem osa kavandatud tulemustest saavuta- takse tõenäoliselt muudetud tulemusperioodi lõpuks)
esialgne: 48 – ei pikendatud	0%	Andmed puuduvad.	 Jah – (esialgne: 56 kooli ja 32 tervisekeskust; aas- tal 2014 oli päikesepaneelidega varustatud 88 kooli ja 42 tervisekeskust)
esialgne: 48 – ei pikendatud	0%	Andmed puuduvad.	 Ei – (rajati vaid üks keskus 50st, projekt katkestati partneri likvideerimise tõttu)
esialgne: 36 – pikendatud: 39	6%	Varuosade tarnimine viibis.	 Ei ² – (toetusesaajaid oli 14 760 võrreldes kavandatud 18 000, st 82%)
esialgne: 36 – pikendatud: 60	25%	Sotsiaal-majanduslik uuring on saadaval aasta pärast projekti algust.	 Jah – tuuleturbiini võimalus tühistati ja varustati kaheksa küla asemel seitse.
esialgne: 39 – ei pikendatud	0%	Andmed puuduvad.	 Ei – kuid võimalus, et puusöe komponent realiseeri- takse, on väga väike

1 Taotluses kavandati rajada kuus üksust. Toetuslepingus vähendati arvu viieni.

2 Taotluses oli toetusesaajate arv 25 000. Toetuslepingus vähendati nende arvu 18 000ni.

 ületasid või tõenäoliselt ületavad esialgsed eesmärgid

 eesmärkide saavutamine ei ole tõenäoline, kuid väljundid on siiski rahuldavad

 saavutasid või tõenäoliselt saavutavad eesmärgid

 ei saavutanud eeldatud väljundeid

Kontrollitud projektide järelevalve

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CfP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	Alguskuupäev	Lõppkuupäev	Projekti kestus (aastates)
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tansaania	22.12.2007	22.12.2012	5,0
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tansaania	1.4.2008	30.6.2011	3,2
3 Majaua	EF I	Electrificação da comunidade de Majaua	Mosambiik	1.12.2007	30.11.2012	5,0
4 Biogas	EF I	Up-scaling smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Keenia	1.1.2008	1.1.2011	3,0
5 (Up-scaling).	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tansaania	1.1.2008	30.6.2014	6,5
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskar	1.4.2008	31.12.2015	7,8
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskar	7.1.2008	30.12.2015	8,0
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskar	1.3.2008	31.12.2014	6,8
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskar	1.1.2008	1.1.2013	5,0
10 Rural electrification	EF I	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Sambia	10.3.2008	31.12.2015	7,8
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Sambia	11.12.2008	15.12.2015	7,0

Kohustuslikud hindamised			Tulemustele suunatud järelvalve	Danish Management Group (DMG)			
Vahehindamine	Löplik (kavandatud)	Eelarverida		Rakenduspartnerite aruannete arv	DMG ülevaadete arv	Viivitused rakenduspartnerite aruannete läbivaatamisel	Kõige viimane kontrollitud aruanne? (aruandeaasta)
ei	ei	jah (märgitud ainult lõpphindamine)	juuni 2011 juuni 2013	12	11	1–16 kuud	jah (2012)
märts 2010	august 2011	jah (ainult 2500 eurot kokku)	ei	12	7	0,5–7 kuud	jah (2011)
ei	veebruar 2014	eelarve lisa ei olnud saadud	oktoober 2013	5	3	1,3–10 kuud	ei (2014)
aprill 2010	november 2011	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	november 2009	7	7	0–7 kuud	jah (2011)
ei	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	juuni 2013	6	3	4–10 kuud	ei (2014)
märts 2013	(2015. aasta lõpp)	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	ei	6	2	6–13 kuud	ei (2013)
oktoober 2011	(2015. aasta lõpp)	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	september 2011 oktoober 2013	6	3	6–18 kuud	ei (2013)
ei	(2015. aasta lõpp)	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	ei	3	1	9 kuud	ei (2014)
veebruar 2011	märts 2013 (järelhindamine 2015. aasta lõpus)	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	september 2011 september 2013	5	4	3,5–9 kuud	ei (2012)
juuli 2013	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	mai 2010	34	1	1,5 kuud	ei (2013)
detsember 2011, jaanuar 2012	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	ei	16	5	1–4 kuud	ei (2014)

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CfP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	Alguskuupäev	Lõppkuupäev	Projekti kestus (aastates)
12 Green energy	EF II – (1. projektikonkurss)	Community Based Green Energy Project	Keenia	1.11.2011	31.10.2015	4,0
13 Nice Roll-out	EF II – (1. projektikonkurss)	NICE Roll-Out	Sambia, Tansaania, Gambia	30.9.2011	30.9.2015	4,0
14 Small scale solar	EF II – (1. projektikonkurss)	Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mosambiik	20.7.2011	19.9.2014	3,2
15 Boreale	EF II – (1. projektikonkurss)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskar	1.3.2012	28.2.2017	5,0
16 (Wood and charcoal)	EF II – (1. projektikonkurss)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mosambiik, Tansaania, (Malawi)	19.3.2012	31.7.2015	3,4

Kohustuslikud hindamised			Tulemustele suunatud järelvalve	Danish Management Group (DMG)			
Vahehindamine	Löplik (kavandatud)	Eelarverida		Rakenduspartnerite aruannete arv	DMG ülevaadete arv	Viivitused rakenduspartnerite aruannete läbivaatamisel	Kõige viimane kontrollitud aruanne? (aruandeaasta)
november 2013	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	detsember 2013	5	2	4 kuud	ei (2014)
andmed puuduvad	andmed puuduvad	ei	ei	2	2	1–7 kuud	jah (2012)
oktoober 2013	august 2014	jah (vahehindamine)	juuli 2012	4	3	1,5–2 kuud	ei (2014)
2015. aasta lõpp	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	ei	3	3	4–5 kuud	jah (2013)
ei	ei	jah (vahehindamine + lõpphindamine)	oktoober 2013	5	2	1–4 kuud	jah (2014)

Kontrollitud projektide hindamine

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CFP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	ELi toetus (mln eurot)	Lühikirjeldus	Ka- van- damin- e	Tule- mu- sed	Jätku- suut- likkus
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tansaania	3,60	Väikese hüdroelektrijaama rajamine, et tagada kindel elektrienergia varustamine teetootjale ja 14 külale	● A	● B	● B
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tansaania	1,13	Päikesepaneelide paigaldamine 8050 majapidamisele üheksas külas.	● B	● B	● B
3 Majaua	EF I	Electrificação da comunidade de Majaua	Mosambiik	1,87	Minihüdroelektrijaama taastamine (praegu ei ole töökorras) ja kohaliku elektrivõrgu rajamine 5000 majapidamise ühendamiseks.	● A	● B	● B
4 Biogas	EF I	Up-scaling smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Keenia	1,22	Biogaasi tehnoloogia kasutamine toiduvalmistamiseks maapiirkondades 330 põllumajandustootjale viies provintsis	● B	● A	● B
5 (Up-scaling).	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tansaania	2,29	Biokütust (jatrophaõli) kasutavate diiselmootorite abil toimivate mitmeetstarbeliste energiateenuste keskuste rajamine 120 külas kuues piirkonnas.	● C	● D	E/K
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskar	1,96	Elektritootmine biomassist kuue küla jaoks (neljas piirkonnas) ning parem koksistamine.	● D	● D	E/K
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskar	1,73	Kolme jõevoolu toel toimiva hüdroelektrijaama rajamine + minivõrk kaheksa idapoolse maapiirkonna küla ühendamiseks.	● A	● B	● B
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskar	2,48	Jõevoolu toel toimiva hüdroelektrijaama rajamine + 20 km võrgulaiendust ühe linna ja kahe küla ühendamiseks.	● A	● B	● B
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskar	0,87	Kahe küla elektrifitseerimine lõunapoolses piirkonnas kahe tuuleturbiini ja päikesepaneelide abil.	● B	● B	● C

● Kriteerium täidetud ● Tõsised puudused n/a ei kohaldata
● Mõningad puudused ● Kriteeriumid ei ole täidetud

Projekti number ja lühend	EF Nr. (CfP Nr.)	Meetme pealkiri	Riik	Eli toetus (mln eurot)	Lühikirjeldus	Ka- van- dami- ne	Tule- mused	Jätku- suut- likkus
10 Rural elect- rification	EF I	Rural Electrification Infra- structure and Small-Scale Projects	Sambia	10,00	Võrgu laiendus ja väikese hüdro- elektrijaama rajamine ning 2000 päikeseenergiaseadet kodumaja- pidamistele, et varustada elektriga 27 000 majapidamist, 700 kooli ja tervisekeskust.	● B	● B	● B
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Sambia	10,00	Võrkude laiendamine, et lihtsustada juurdepääsu taastuenergiemale maal ja linnalähipiirkondades Sambias (65 000 toetusesaajat).	● B	● B	● B
12 Green energy	EF II (1. pro- jektikon- kurs)	Community Based Green Energy Project	Keenia	1,74	Päikesepaneelide paigaldamine 56 koolile ja 32 tervisekeskusele Keenia maapiirkondades.	● B	● A	● B
13 Nice Roll-out	EF II (1. pro- jektikon- kurs)	NICE Roll-Out	Sambia, Tansaania, Gambia	2,50	Äritegevuse edendamine päikese- paneelide abil toimivate IKT-seadmete abil (franchised NICE keskused 50 maapiirkonnas ja linnalähipiirkon- nas Gambias, Tansaania ja Sambias).	● D	● D	E/K
14 Small scale solar	EF II (1. pro- jektikon- kurs)	Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mosambiik	0,59	Tagada 4000 majapidamisele võima- lus kasutada väikese päikeseenergia jaama toodetud säästlikku elektrit kahes piirkonnas.	● B	● B	● B
15 Boreale	EF II (1. pro- jektikon- kurs)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskar	1,72	Päikesepaneelide paigaldamine 10 koolile ja kaheksale tervisekeskuse- le ning 900 majapidamisele kaheksas külas lõunapoolses piirkonnas.	● B	● B	● B
16 Wood and charcoal	EF II (1. pro- jektikon- kurs)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mosambiik, Tansaania, (Malawi)	2,40	Säästlik biomassi tootmine ja energiatõhususe saavutamine 2000 majapidamise koolitamise kaudu puude istutamise alal ja puusöe tootmisjaama rajamine.	● C	● D	E/K

Selgitus: Hindamismetoodika alusel, mis on esitatud II lisas, on pandud paika järgmine hindamiskaala:

- Kriteerium täidetud ● Tõsised puudused E/K ei kohaldata
● Mõningad puudused ● Kriteeriumid ei ole täidetud

Kokkuvõte

III

Komisjon tunneb kontrollikoja aruande üle heameelt. Arvestades arenguriikide tohutuid vajadusi (48 miljardit USA dollarit aastas), on energiarahastu loomine võimaldanud komisjonil pöörata oma arengukoostöös esimest korda suuremat tähelepanu energia kättesaadavusele¹. Komisjon on energiarahastut kasutanud tõhusalt ja nagu kontrollikoja aruandest nähtub, on enamik kontrollitud projektidest olnud edukad ja nende jätkusuutlikkuse väljavaated on head. See on märkimisväärne saavutus, pidades silmas, kui keerulistes oludes tuleb arengukoostööd ellu viia. Üksnes neljandik kontrollitud projektidest ei ole eeldatud tulemusi saavutanud. Osalt on see tingitud ebasoodsatest asjaoludest, mis ei võimaldanud järgida projektide esialgset kava ja mille tõttu osutusid ettenähtud riskileevendusmeetmed ebatõhusaks. Samuti teab komisjon, et on veel ruumi teha mõningaid täiustusi, eeskätt projektide kohapealse järelevalve vallas. Komisjon on osa meetmeid juba võtnud ja teeb edasisi täiustusi, nagu kontrollikoda on soovitanud.

IV

Komisjon kohaldas järjekindlalt ja rangelt projektkonkurssi reguleerivaid eeskirju ja menetlusi ning eraldas toetust hästi valitud prioriteetidega projektidele.

Tegelikult oli ootuspärane, et energiarahastu ettepanekutes, millega edendatakse uuenduslike lahenduste leidmist, et võimaldada vaestele jätkusuutlikke ja soodsa hinnaga energiateenuseid, esines riske ja puudusi.

Enne kui anti lõplik punktisumma, mille alusel seati ettepanekud sidusalt ja erapooletult paremusjärjestusse vastavalt projektkonkurssi suunistes kehtestatud kriteeriumidele, eesmärkidele ja prioriteetidele, kaalus pädev hindamiskomitee neid hinnatud ettepanekutes tuvastatud riske ja puudusi nõuetekohaselt, pidades silmas asjaomaste taotlejate esitatud asjakohaseid riskileevendusmeetmeid.

V

Komisjon teostas projektide üle järelevalvet mitmesuguste saadaolevate vahendite ja meetodite abil, luues muu hulgas alalise järelevalveasutuse.

Üldiselt on komisjon kõige kriitilisemates rakendusetappides taganud tiheda järelkontrolli, soodustanud lahenduste leidmist ja parandusmeetmeid nii palju kui võimalik ning kooskõlas kehtivate eeskirjade ja menetlustega. Mõnel konkreetsel juhul saanuks kohapealset järelevalvet tugevdada.

VI

75% kontrollikoja kontrollitud projektidest on juba jõudnud eeldatud tulemusteni või nendest isegi kaugemale. Teatud projektide puhul on enamik eeldatud tulemustest veel saavutamata. Peamiselt on seda põhjustanud toetusesaajate suutlikkusega seotud probleemid või ebasoodsad asjaolud, mis ei ole võimaldanud järgida projektide esialgset kava ja on muutnud ettenähtud riskileevendusmeetmed ebatõhusaks.

Komisjon märgib, et teatud määral ei saagi suutlikkuse probleemi vältida, eriti kui ühest küljest on sihtprojektid uuenduslikud ja nõudlikud ning teisest küljest on toetusesaajad vaesed. Niisuguses olukorras ei ole võimalik eeldada täiuslikke projekte.

VII

Komisjon tunneb heameelt kontrollikoja soovitude üle. Ta on juba võtnud meetmeid, et tugevdada projektide järelevalvet ja jätkusuutlikkust. Seoses sellega sooviks komisjon rõhutada kontrollikoja soovitude järgi juba võetud järgmiste sammude olulisust:

- hilisemas energiarahastu projektikonkurssis tehtud täiendused, mille eesmärk oli kindlustada projektide teostatavus;
- energiarahastu alalise järelevalvefunktsiooni tugevdamine;

¹ Rahvusvahelise Energiaagentuuri aruanne „Energia kõigile – energia vaestele kättesaadavaks muutmise rahastamine“, eriväljavõte ülevaatest „World Energy Outlook“, Rahvusvaheline Energiaagentuur, 2011.

- koos uue energiakoostöö programmiga kasutusele võetud uuendused, nimelt elektrifitseerimise rahastamise algatus ElectriFi, mis töötati välja koos sektori ja arengurahastajatega ning mille eesmärk on suurendada vaestele jätkusuutliku energia kättesaadavust võimaldava ELi toetuse teostatavust, jätkusuutlikkust ja võimendust.

Sissejuhatus

04

Alates 2011. aastast on ELi energiapoliitikas antud arengut käsitlevaid üldsuuniseid „Muutuste tegevuskavas“ sisalduvate juhiste abil. Tegevuskavas nimetatakse energiat kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu peamiseks liikumapanevaks jõuks.

05

Arvestades arenguriikide tohutuid vajadusi (Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul 48 miljardit USA dollarit aastas), on energiarahastu loomine võimaldanud komisjonil pöörata oma arengukoostöös esimest korda suuremat tähelepanu energia kättesaadavusele.

Tähelepanekud

Komisjon uuris põhjalikult kõigi energiarahastu raames esitatud projektiettepanekute eeliseid ja puudusi ning seadis esmatähtsale kohale toetuse andmise parimatele ettepanekutele, mis ületasid kaugelt kõigis projektikonkursi suunistes kehtestatud üldised kvaliteedistandardid.

Ehkki alati esinevad teatud riskid ja puudused, peab komisjon kaaluma iga projektikonkursi üldeesmärkidele vastamiseks toetuse andmist uuenduslikele ja nõudlikele projektidele, mis on valitud asjaomaste eeskirjade ja menetluste kohaselt.

Komisjon valis rahastatavad projektid välja projektikonkursi suunistes esitatud selgete hindamiskriteeriumide alusel, mille hulka kuulusid asjakohasus, taotleja ja partnerite tegevus- ja finantssuutlikkus, teostatavus, jätkusuutlikkus, kulutasuvus, ning võttis arvesse seda, kas selliste keeruliste arendusprojektidega olemuslikult kaasnevate riskide või puuduste leevendamiseks oli kavandatud asjakohaseid meetmeid.

16

Mis puudutab kontrollikoja nimetatud viit projekti, siis hindamiskomitee – kellel on erinevalt üksikhindajatest tervikpilt kõigist projektikonkursile esitatud ettepanekutest ning kõigi ettepanekute eelistest ja puudustest, arvestades projektikonkursi suunistes esitatud kriteeriume – on võtnud arvesse iga hindaja märkusi ja punktisummasid. Komisjon on kehtestanud nõutavad menetlused ning kontrolli- ja tasakaalusüsteem, tagamaks et iga hindamiskomitee kohaldab projektide hindamist reguleerivaid eeskirju rangelt ja nii, et kindlustatud oleks kogu hindamisprotsessi terviklikkus ja järjepidevus, vaatamata igasugustele puudustele, mis võivad ilmneda üksikute ekspertide hinnangutes.

16 a)

Hindajad hindasid ettepanekut ning kajastasid seda oma vastavates punktisummades ja märkustes, võttes arvesse kõiki projektikonkursi suunistes esitatud hindamiskriteeriume. Teatavatele leitud puudustele vaatamata tuvastasid hindajad ka peamised tugevad küljed, näiteks: ettevõtlustegevuse elavdamine, head teadmised riigist, erasektori väga hea kaasamine, rahalise jätkusuutlikkuse potentsiaal ja kogukonna hea kaasamine. Mõlema hindaja antud punktisummad näitasid, et ühtegi probleemi ei peetud piisavalt tõsiseks, et ettepanek selle alusel tagasi lükata.

Läbivaatamise tulemusena andis hindamiskomitee lõpliku punktisumma, milles võeti arvesse nii ettepaneku tugevaid kui ka nõrku külgi, nagu on selgitatud ka eespool komisjoni vastuses punktile 16.

16 b)

Nagu eespool selgitatud, on hindamiskomitee erinevalt üksikhindajatest ainulaadses olukorras, sest tal on tervikpilt kõigist projektikonkursil esitatud ettepanekutest ning kõigi ettepanekute eelistest, arvestades projektikonkursi suunistes esitatud kriteeriume.

Kontrollikoja nimetatud nelja projekti puhul viis vastutav hindamiskomitee lõpule kolmanda ja viimase hindamise ning avaldas arvamust, et tuvastatud riskide ja puuduste leevendamiseks vajalikud meetmed on olemas ja vastuvõetavad.

17

Kontrollikoja nimetatud projektidega ei saavutatud seatud eesmärgi peamiselt ebasoodsate ja kontrollimatute väliste tegurite tõttu (muu hulgas turutingimused, tehnoloogia areng, looduslikud tingimused jne).

18

Seoses sellega rõhutab komisjon hilisema, teise energiarahastu raames toimunud projektikonkursi puhul kasutusele võetud täienduste olulisust, sest selles nõuti lisaks ettepanekule ka teostatavus-uuringu esitamist.

Komisjon teostas projektide üle järelevalvet mitmesuguste saadaolevate vahendite ja meetodite abil, luues muu hulgas alalise järelevalveasutuse. Mõnel konkreetsel juhul saanuks kohapealset järelevalvet tugevdada.

Rakenduspartnerite aruannete kvaliteet oli ebaühtlane, sest see olenes toetusesaajate erinevast aruandlussuutlikkusest.

22 a)

Kui komisjon tuvastas aruandluse kvaliteediga seotud probleemi, võttis ta vajalikke meetmeid selle lahendamiseks, sealhulgas andis toetusesaajatele kirjeldavate vahe- ja lõpparuannete ning ka finantsaruannete vormid. Suutlikkus esitada kvaliteetseid aruandeid on toetusesaajate kaupa tõepoolest erinev ning selle tulemusel on teise energiarahastu puhul lisatud toetuslepingule kirjeldavate aruannete ja finantsaruannete täiustatud mudelid.

22 b)

Vt komisjoni vastus punkti 22 alapunktile a.

22 c)

Vt komisjoni vastus punkti 22 alapunktile a.

23

Komisjon on nõuetekohaselt pikendanud lepingut konsultatsioonifirmaga, et see osutaks asjakohaseid järelevalveteenuseid nii käimasolevate energiarahastu projektide puhul kui ka teise energiarahastu (elektrifitseerimine ja ebakindlus maapiirkondades) viimasel kahel projektikonkursil valitud projektide puhul.

24

Üheainsa üksuse standardülevaadete kasutamine on aidanud rakenduspartnerite aruandlust teatud määral ühtlustada ja parandada ning lepingus konsultatsioonifirmaga võidakse ette näha ressursid neis aruannetes esitatud teabe kohapealseks kontrollimiseks. Seetõttu on komisjon astunud vajalikke samme ja pikendanud lepingut konsultatsioonifirmaga nii, et selles nähakse vajaduse korral ette projektide järelevalveteenuste osutamine riigis kohapeal toimuvate missioonide käigus.

Vastavalt toetuslepingute sätetele jäävad nõuetekohaste soovitude jõustamise volitused energiarahastu toetusesaajate puhul siiski ELi delegatsioonidele ja neid volitusi ei saa konsultatsioonifirmale üle anda.

25

Mõne projekti vahetähtsuse jäi tegemata, sest ellu polnud viidud piisavalt palju meetmeid.

Komisjon kasutas projektide rakendamise toetamiseks kõiki saadaolevaid vahendeid ja võttis lepinguid reguleerivate eeskirjadega seatud piirides asjakohaseid meetmeid.

Tegelikult ei ole lepinguid reguleerivate eeskirjade kohaselt võimalik teha projektitegevuses suuri muudatusi, sest nendes sätestatakse muu hulgas, et võimaliku „paranduse otstarve või mõju ei või olla seotud eesmärgiga teha käesolevasse lepingusse muudatusi, mis seaksid kahtluse alla toetuse andmise otsuse või läheksid vastuollu taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega”.

26

Edaspidiseid teise energiarahastu projektikonkursse kavandades võeti arvesse asjaomaseid soovitusi projektirauandluse kvaliteedi parandamise kohta.

27

Komisjon (ja oma lepingu ulatuses ka järelevalve-eksperdid) nõudsid mitmel korral lisateavet või selgitusi ja kui neid ei esitatud, peatati maksed vastavalt lepinguid reguleerivatele eeskirjadele.

Lepingu lõpetamise võimalus on äärmuslik meede, mis võib põhjustada juba tehtud suurte investeringute/jõupingutuste luhtumist ja mida kaalutakse vaid juhul, kui kõik muud võimalikud alternatiivid on läbi kukkunud, pidades silmas lõplike toetusaajate tegelikke huve ning usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet.

28

Peamine projekti järelevalve ja järelkontrolli viis on teha võimaluse korral korrapäraseid käike kohapeale. Projektide järelevalves on delegatsioonide käsutuses hulk erinevaid vahendeid, sealhulgas kaugkontroll, mis põhineb aruannetel, telekonferentsidel, kontoritööl, teabe vahetamisel toetusaajaga jne. Kohapeal käimiste korrapärasus oleneb muu hulgas töökoormusest, projekti asukohast ja juurdepääsetavusest, julgeolekuküsimustest, saadaolevatest ressursidest jne. Loomulikult on vastutav delegatsioonijuht see, kes otsustab, milline on iga projekti kõige sobivam järelevalve- või järelkontrollimeetod ning kuidas/kas teevad teatava ELi delegatsiooni ametnikud korrapäraseid käike energiarahastu projekti asukohta või mitte, sest temal on tervikpilt kõigist delegatsiooni täidetavatest ülesannetest ja igale ülesandele määratud prioriteedid, võttes arvesse inimressursside olukorda ning mitmesuguseid piiranguid.

29

Tulemustele suunatud järelevalve on vaid üks projekti järelevalveks olemas olev vahend ja komisjon on seda asjakohaselt kasutanud lisaks muudele järelevalvevahenditele, sealhulgas alalise energiarahastu järelevalveülesandele, mida kasutati vastavalt konsultatsioonifirmaga sõlmitud lepingule.

29 a)

Kuigi kontrollikoja nimetatud projekti üle teostati tulemustele suunatud järelevalvet vaid 2013. aastal, oli ELi delegatsioon Tansaania projekti olukorrast alati teadlik tänu korrapärasele teabe- ja kirjavahtusele ning võttis meetmeid olukorra parandamiseks. Näiteks lisaks lepinguga nõutavatele vahearuanetele koostasid rakenduspartnerid iga kuue kuu järel projekti kohta sisemisi järelevalvearuandeid vastavalt tavale, mille delegatsioon oli 2012. aastal järelevalve tugevdamiseks kehtestanud. Delegatsioonil oli pidev kontakt projektiga ja ta pakkus toetust lahenduste leidmisel.

29 b)

Selle projekti puhul ei esitatud ettepanekut lisada see 2010. ja 2011. aasta tulemustele suunatud järelevalve loendisse, sest selleks ajaks polnud saavutatud piisavalt edusamme. Kuigi 2012. aastal tehti esialgu ettepanek lisada projekt tulemustele suunatud järelevalve loendisse, otsustati seda loendis mitte hoida, sest kohapeal polnud ikka veel toimunud piisavalt tegevust, ja pealegi oli pärast seda, kui rakendusperioodi pikendati 24 kuu võrra, juba kavandatud vahekokkuvõtte 2012. aasta alguseks.

30

Nagu eespool punktis 27 selgitatud, kaalutakse lepingu lõpetamise võimalust üksnes juhul, kui kõik muud võimalikud alternatiivid on läbi kukkunud. Kontrollikoja nimetatud kahe projekti järelevalve eest vastutavad talitused ei olnud siis veel kinnitanud, et nii ongi juhtunud ja et neid projekte ei saa enam ühelgi võimalikul viisil ellu viia.

30 a)

Projekti eest vastutav delegatsioon otsustas pärast võimalike parandusmeetmete kaalumist, et projekti geograafilise ulatuse vähendamine ei oleks olnud parim valik.

31

Mosambiigi delegatsioon oli kogu aeg olnud teadlik projektiga seotud raskustest. Valdkindades, mis on kohalikus mõttes suhteliselt uued, tekib uuenduslike projektide algusetapis sageli probleeme. Aja jooksul sai aga üha selgemaks, et programmi eesmärke ei saavutata, ja olles sellele arusaamisele jõudnud, üritas delegatsioon leida sobivaid lahendusi. Arutati arvukaid ettepanekuid projektiga seotud probleemide kohta, aga ühtegi soovitatud lahendust ei peetud teostatavaks ning projekt tuli lõpetada. 2015. aasta aprillis käis delegatsioon kohapeal (nii seoses tegevuse, rahaliste vahendite kui ka lepingutega seotud küsimustega), pärast mida lepiti kokku projekti lõpetamises.

75% kontrollikoja kontrollitud projektidest on juba jõudnud eeldatud tulemusteni või nendest isegi kaugemale.

36

Nelja kontrollikoja kontrollitud projekti puhul jäi enamik eeldatud tulemusi saavutamata. Seda põhjustasid toetusesaajate suutlikkusega seotud probleemid ja ebasoodsad asjaolud, mis ei võimaldanud järgida projektide esialgset kava ning muutsid leevendavad meetmed ebatõhusaks.

Komisjon märgib, et teatud määral ei saagi suutlikkuse probleemi vältida, eriti kui ühest küljest on sihtprojektid uuenduslikud ja nõudlikud ning teisest küljest on toetusesaajad vaesed. Niisuguses olukorras ei ole võimalik täiuslikke projekte eeldada.

36 c)

Projekti hindamisel järgiti kohaldatavat menetlust, mille kohaselt peeti erasektori osalust projektide jätkusuutlikkuse seisukohast heaks näitajaks.

Järeldused ja soovitus

41

Komisjon tunneb kontrollikoja aruande üle heameelt. Arvestades arenguriikide tohutuid vajadusi (48 miljardit USA dollarit aastas), on energiarahastu loomine võimaldanud komisjonil pöörata oma arengukoostöös esimest korda suuremat tähelepanu energia kättesaadavusele². Komisjon on energiarahastut kasutanud tõhusalt ja nagu kontrollikoja aruandest nähtub, on enamik kontrollitud projektidest olnud edukad ja nende jätkusuutlikkuse väljavaated on head. See on märkimisväärne saavutus, pidades silmas seda, kui keerulistes oludes tuleb arengukoostööd ellu viia. Üksnes neljandik kontrollitud projektidest ei ole eeldatud tulemusi saavutanud. Osalt on see tingitud ebasoodsatest asjaoludest, mis ei võimaldanud järgida projektide esialgset kava ning mille tõttu osutusid mis tahes ettenähtud riskileevendusmeetmed ebatõhusaks. Komisjon teab aga, et on veel ruumi teha mõningaid täiustusi, eeskätt projektide kohapealse järelevalve vallas. Komisjon on osa meetmeid juba võtnud ja teeb edasisi täiustusi, nagu kontrollikoda on soovitanud.

42

Komisjon kohaldas järjekindlalt ja rangelt projektkonkurssi reguleerivaid eeskirju ja menetlusi ning eraldas toetust hästi valitud prioriteetidega projektidele.

Hindamiskomitee oli iga ettepaneku riskidest ja puudustest teadlik. Tegelikult oli ootuspärane, et energiarahastu raames esitatud ettepanekutes, mis olid muu hulgas ette nähtud innovatsiooni edendamiseks, kuid millega kaasnesid samal ajal raskused, et võimaldada vaestele jätkusuutlikke ning soodsa hinnaga energiateenuseid, esines riske ja puudusi.

² Rahvusvahelise Energiaagentuuri aruanne „Energia kõigile – energia vaestele kättesaadavaks muutmise rahastamine”, eriväljavõte ülevaatest „World Energy Outlook”, Rahvusvaheline Energiaagentuur, 2011.

Enne kui anti lõplik punktisumma, mille alusel seati ettepanekud sidusalt ja erapooletult paremusjärjestusse vastavalt projektkonkurssi suunistes kehtestatud kriteeriumidele, eesmärkidele ja prioriteetidele, kaalus pädev hindamiskomitee hinnatud ettepanekutes tuvastatud riske ja puudusi nõuetekohaselt, pidades silmas asjaomaste taotlejate esitatud asjakohaseid riskileevendusmeetmeid.

1. soovitus

Komisjon nõustub selle soovitusel ja on võtnud asjakohaseid meetmeid.

- i) Kooskõlas ELi välistegevuse raames lepingute sõlmimise korda käsitleva 2014. aasta praktilise juhendi vormidega on ettepanekute hindamisel otsustav roll meetme kavandamisele antud hinnangul. Kontseptsioonikirjeldusele antavast võimalikust 50 punktist 10 on seotud meetme kavandamisega. Enamikul juhtudel põhjustavad suured kavandamispuudused ettepaneku väljajätmise juba kontseptsioonikirjelduse etapis.
- ii) Taotlejate suutlikkust meetmeid rakendada hinnatakse täieliku projektitaotluse esitamise etapis. Hiljuti hakati hindama ka kaastaotlejate ja sidusüksuste tegevussuutlikkust. Arvestades selle aspekti olulisust, võttis komisjon lepingute sõlmimise korda käsitlevas 2014. aasta praktilises juhendis kasutusele miinimummäära, millega nähakse ette, et taotlejad peavad suutlikkuse eest antavast võimalikust 20 punktist saama vähemalt 12, et kaalutaks neile toetuse andmist.

43

Komisjon teostas projektide üle järelevalvet mitmesuguste saadaolevate vahendite ja meetodite abil, luues muu hulgas alalise järelevalveasutuse.

Üldiselt on komisjon kõige kriitilisemates rakendus-etappides taganud tiheda järelkontrolli, soodustanud lahenduste leidmist ja parandusmeetmeid nii palju kui võimalik ning kooskõlas kehtivate eeskirjade ja menetlustega. Mõnel konkreetsel juhul saanuks kohapealset järelevalvet tugevdada.

43 a)

Komisjon käsitles aruandluse puudujääke iga lepingu puhul eraldi ning võttis kasutusele ka kirjeldavate vahe- ja lõpparuannete ning finantsaruannete parandatud vormid.

43 b)

Komisjon on taganud tiheda järelkontrolli nii kohapeal käimise kui ka projektide erinevate järelevalvevahendite abil, mille hulka kuulub kaugkontroll, mis põhineb aruannetel, telekonverentsidel, andmeanalüüsil jne. Kohapeal käimiste korrapärasus oleneb muu hulgas töökoormusest, projekti asukohast ja juurdepääsetavusest, julgeolekuküsimustest, saadaolevatest ressurssidest jne. Otsuse korraldada korrapäraseid käike energiarahastu projekti asukohta teeb üksnes vastutav delegatsioonijuht, kellel on tervikpilt kõigist delegatsiooni täidetavatest ülesannetest ning igale ülesandele määratud prioriteedist, võttes arvesse inimressursside olukorda ja mitmesuguseid piiranguid.

Tulemustele suunatud järelevalve on vaid üks projekti üle järelevalve teostamise vahend ning kui tegemist on projektiga, mille puhul ei käida tulemustele suunatud järelevalve eesmärgil kohapeal, on ette nähtud muud järelevalvevahendid.

43 c)

Komisjon on alati püüdnud toetada projektide edukat rakendamist ja leida lahendusi (koos toetuslepingukohaste toetusesaajatega) igasugustest probleemidest ülesaamiseks. Toetuslepingu lõpetamist on seepärast peetud viimaseks valikuks, et mitte lasta investeringutel/pingutustel ja energiarahastu lõplike toetusesaajate võimalikul kasul kaotsi minna.

2. soovitus – Ühine vastus punktidele i)–v)

Komisjon nõustub soovitusel. Projektide järelevalve tugevdamisel on veel parandamisruumi. Komisjon on sellega juba järjepidevalt tegelnud ning kaalutakse täiendavaid meetmeid, et võimaldada delegatsioonidel tugevdada projektide järelevalvet, võttes arvesse ka nende rahalisi ja inimressursside piiranguid.

44

Vaid neljandik kontrollitud projektidest ei ole eeldatud tulemusi saavutanud. Peamiselt on seda põhjustanud toetusesaajate suutlikkusega seotud probleemid või ebasoodsad asjaolud, mis ei ole võimaldanud järgida projektide esialgset kava ja on muutnud ettenähtud riskileevendusmeetmed ebatõhusaks.

3. soovitus

Komisjon nõustub selle soovitusel.

Kasulik oleks hinnata mis tahes jätkuva tehnilise abi vajadusi, et selgitada välja võimalikud toetusvajadused pärast energiarahastust toimuva rahastamise lõppu. Praeguse energiarahastu programmi raames ei ole võimalik algset toetussummat suurendada. Sellegipoolest uurib komisjon, kuidas sellele küsimusele läheneda, et kindlustada tehtud investeeringute väärtust. Lisaks uurib komisjon, kuidas rakendada seda soovitusel selliste uute ja innovatiivsete programmide raames nagu elektrifitseerimise rahastamise algatus – ElectriFi.

KUST SAAB ELi VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_et.htm),
delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_et.htm),
kasutades Europe Direct'i teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_et.htm)
või helistades infotelefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt ELis helistades tasuta) (*).

(* Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

2004. aastal puudus ligi kahel miljardil inimesel küllaldane juurdepääs piisavatele, soodsa hinnaga ja säästvatele energiateenustele, millel on omakorda oluline osa arengueesmärkide täitmise poole püüdlisel. 2005. aasta juunis loodud AKV-ELi energiarahastu peamine eesmärk oli parandada maal ja linnalähedastes piirkondades elavate vaeste juurdepääsu kaasaegsetele energiateenustele, keskendudes eelkõige Sahara-tagusele Aafrikale ja taastuenergiale. Käesolevas aruandes järeltab kontrollikoda, et komisjon oli enamasti edukas, kuid oleks saanud AKV-ELi energiarahastut paremini kasutada, et suurendada Ida-Aafrika vaeste juurdepääsu taastuenergiale. Kontrollikoda esitab soovitusi projektide rangemaks valimiseks, nende järelevalve parandamiseks ning jätkusuutlikkuse väljavaadete suurendamiseks.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Väljaannete talitus